

NARODNA KNJIŽARNA I BIBLIOTEKA
"D. PAVIČIĆ"
8308
HRVATSKI
1992/1993
Sig. # 06

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina I Broj 2 TUZLA, 15. siječnja 1992. CIJENA : 1000 BHD - 250 HRD

UVODNIK

Ako čovjek hoće riskirati te politički djelovati u okolnostima rata kod nas mora biti brz i lukav više nego uman i odmjeren. Događaji i pojave mijenjaju se takvom brzinom da je običan čovjek učas prisiljen mijenjati stavove pod agresivnim informacijama koje provociraju dnevne obrte situacija u kojima se nalazi.

U protekla dva tjedna desili su se izbori u Jugoslaviji i Geneva. Kontrolori suvremenog svijeta modelirali su Genevu kao da će u Srbiji doći do promjene. Sve znamenite kratice planete UN, SAD, NATO, KESS odvrćale su glasače od Miloševića. Uz njihovu svesrdnu podršku Panić je počeo dobijati image pravog političara koji je stigao iz pragmatične a ne diznijijske Amerike. Pobijedio je Milošević. Miloševića je neumjesno dalje "raskrinkavati" ili mu prijetiti. Dapače, on ima neki prostor za prijetnju. Ženevska izjava ruskog ministra vanjskih poslova Kozireva

vraća gotovo mitsku vjeru Srba u "velikog bačušku". Kozirevi nagovještaji da Rusija neće ostaviti Srbiju donijeli su više glasova Miloševiću nego što su Eaglebergerove prijetnje Srbima pomogle Paniću. Poslije izbora došla je Geneva u kojoj dalje plašenje neposlušne djece krampusom nije imalo rezona. "Treća strana u sukobu" vrši ubojstvo BH ministra u transporteru UN.

Nije lako ni plemenitim lordovima niti umnim administratorima organiziranog svijeta. Bosna je sve manje Disneyland a oni sve više Diznijijski heroji.

Jad i jed BiH ublažuje samo uspjeh u otporu agresoru sve bolje organiziranih, a ufati se i sve bolje naoružanih naših postrojbi.

Nadati se da je u funkciji te borbe i institucionaliziranje snažnog pokreta tuzlanskih intelektualaca Muslimana. Program povećanja potencijala Muslimana Republike Bosne i Hercegovine za borbu protiv genocida ima doseg jednog snažnog Memoranduma.

Ljubomir Aždajić

BOSNA JE BOSNA

Ženeva pada u Šibošnici

Etničko čišćenje na poseban način

Sedmog dana, ove ratne '93. godine, Su majevičkom selu Šibošnica, odigrao se još jedan čin krvave bosanskohercegovačke drame. Beskraini cinizam, kao još jedna u nizu sramnih mrlja na ionako prljavom obrazu čovječanstva, prikriva se tobož humanim principima, iza kojih se krije jedan od najpodližih ciljeva krvavog četničkog pira. Obavljena je razmjena civila, stanovnika Tuzle, srpske nacionalnosti, za civile, većinom bivše zarobljenike zloglasnog koncentracionog logora Batkovići. Jedan jedini detalj, zajednički je za sve njih, i za one što su na ovaj način stigli u Tuzlu, i za one što su je napustili. Dobrovoljno su prešli svatko na svoju stranu ovog osramoćenog i nepravdnog svijeta. Normalan ljudski um ostaje zatečen spoznajom preniske razine čovječnosti, koje u zbirci mučnih slika, naprosto i nema. Sve to odvija se na malom komadiću prljavog i zaraćenog Balkana. Žene, djeca, starci, nemoćni, bolesni, čine kolone iz dva smjera, a svaka strepi za ono što je čeka. Njih 64, pismeno su tražili i dobili odobrenje tuzlanskih vlasti da na ovaj način, razmjenom, napuste Grad. Ostavili su sve, velik dio života, kuće, stanove, cijelu teško stečenu imovinu, prijatelje, ali i tešku ratnu zbilju. Netko ide kod rodbine, netko na liječenje, svi zajedno negdje, u zamjenu za nekoga, živoga božjeg stvora.

Sa druge strane, njih 117, žene, djeca, starci, većinom donedavni zatočenici Batkovića, logora gdje su čamili samo zato što su druge vjere i porijekla. mimo svih civilizacijskih normi i raznih konvencija o zaštiti civila! Pohvatani u klopku, bez prava da se smatraju ljudima, ostali su bez najbližih, bez oca, brata, rođaka, sina, i bez imovine. Sve što imaju, stave u dva-tri zavežljaja ili kovčega. Pres-trašeni; unevjerena lica, ne vjeruju ni ome što vide, jer su njihova nadanja odavno pogažena. Među njima tek poneki Tuzlak. Većinom su iz Vlasenice, Srebrenice i sela iz okoline Zvornika i Kalesije. Vjerovali su četničkoj slatkorječivosti, i

lijepoj budućnosti pod njihovom zaštitom. Predali su i oružje, bez borbe, i tako krenuli na put bez nade. Zlosrećnici koje je život gurnuo na najteža iskušenja, proveli su više mjeseci, polugladni, i bez ikakvih vijesti o svojim bližnjima. Batković, kao naj-

Ljudski život sveden je na najnižu točku vrijednosti, gdje nikakve usporedbe nemaju smisla. Cijela imovina, dva zavežljaja. Brezje, selo za trgovinu.

suroviji dokaz nehumanosti tzv. vojske, tzv. Republike Srpske, i dalje ostaje kao jedno od mjesta stradanja ljudi, naočigled svjetske javnosti. Nakon što su puštene žene, djeca i starci, dopremljeni su muškarci, vojno sposobni, koji ne žele u četničku bratiju, ne žele pucati na svoj narod.

Najmučnija od svih viđenih scena ovog prljavog rata, trajala je više od tri sata. Bilježimo dijalog predstavnika dvije komisije za razmjenu. Predstavnik dva svijeta.

"Šta si mi ovo doveo. Ja tebi dovedim 117, a ti meni 64. Opet ostajem kratkih rukava, opet mi ostaješ dužan", grmi Vojkan na sva opravdavanja Fehima. Prvi predstavlja Bijeljino, drugi Tuzlu, i realizuju posljednje scene jedne drame. Razmjenu cijelog posla, nazvanog razmjena, ne umanjuje ni činjenica da je tuzlanska vlast, u ovom primjeru načinila izuzetak, kako bi se sastavile rastavljene obitelji. Ma koliko sve to izgledalo humano, nemoguće je oteći se dojmju, kako je miris humanosti odveć napadan, vještački.

"Meni treba 117 ljudi, a ti meni dovediš 64", nastavlja Vojkan, prijeteći da od razmjene nema ništa. Zlosrećnici sa obje strane, više puta iznevjereni, smrzavaju se, čekaju i plaču. Fehim sliježe ramenima, iznoseći svoje adute, koji su unaprijed osuđeni - da budu odbačeni.

"Nisam kompetentan da odlučim, to dobro znaš, i to da ne možemo dati pripadnike vaše vojne sile za zarobljene civile, ito nemoj tražiti", odgovara Fehim, što opet otkriva svu muku posla u kojem se našao ovaj čovjek. "Nema ništa od razmjene", potvrđuje Vojkan, "jer meni treba 117. Ako hoćeš da sve ovo završimo, eno ti Brezje, idi gore i namiri

mi do tog broja!" Ovdje svakom normalnom zastaje dah, jer bi Tuzlaci trebali naprosto otići i pohvatati seljane Brezja, i za sat vremena zapečatiti njihove životne putove. "Zovite vi to kako hoćete, etničko i bilo kakvo čišćenje, ali vam ja kažem da mi ne možemo živjeti zajedno, mi smo zato počeli ovaj rat", samouvjeren zaključuje Vojkan uz zornu potvrdu koja mu stiže iz usta jednog starješine tzv. srpske vojske. Kakva prava civila, ljudi, kada netko drugi odlučuje gdje će tko, kako i s kim da živi, a da se odluči i spremi, ostavlja mu se cijeli - sat vremena. Ludilo na četnički način. "Onda glava-glava", opet će Vojkan Fehimu, "pa izvoli ili mi idemo". Fehim se teška srca složi, pa počne završna scena koja se ne može nazvati nikako drukčije nego - muka. Ljudske glave, svedene na vrijednost dva dima cigarete, tu na mostu u Šibošnici, gdje su pali a i dalje padaju svi principi čovječnosti, i sve konvencije tamo neke Ženeve. Ostaju oni koji nemaju živu zamjenu iz Tuzle, nastaje tajac. Vojkan psuje, pominje sve one političare koji nam ovih dana kroje sudbinu, uz kapljicu tridesetgodišnjeg vina i prepune ženevske tpeze. On mora u Bijeljino predati 117 Srba, a Fehim mu doveo 64. Nervoja raste, smrkava se. Pravoslavni Božić protiče hladan kao šibošnička rijeka.

"Ajde, idite svi, šta ću više s vama", nevoljno izusti Vojkan, unevjerenima što su čekali njegovu surovu milost. Napčena i preplašena lica prelaze granicu svjetova. Ne okreću se od straha, valjda da ih netko ne zaustavi. Opet netko pominje Ženevu, a Vojkan, nezadovoljan razmjenom, dodaje, kako je za njega Ženeva šibošnički most, i ništa drugo. Odnekuda dopiru detonacije. Šibošnicom uskoro zavlađa muk, samo ledena kiša, prijeteći počinje svoj majevički tango.

M. Divković

Treba zimi biti na oprezu

Najveći broj europskih velikih bitaka riješen je zimi. Najveći broj europskih granica utvrđen je zimi. Kozaci imaju poslovcu koja otprilike kaže da ratni posao treba obaviti "dok je suha noga". Misli se na mraz i poledicu a ne na ljetnu sušu. Kad je u pitanju ratovanje u Europi samo naivni čekaju "vrpoc" da bi krenuli u ofenzivu. Dvije najveće bitke protiv Turaka, kosovska i krbavska, izdubljene su: jedna u kasno proljeće, druga u ranu jesen.

O. G.

INTERVIEW: ANTE ZVONAR, predsjednik Općinskog odbora HDZ Tuzla

Demokratska BiH - interes Hrvata

Osnovni cilj Općinskog odbora HDZ Tuzla je političko predstavljanje hrvatskog naroda u našoj općini, kojeg nije bilo prije ovih demokratskih promjena. Koalicija Hrvata i Muslimana je strateško opredjeljenje oba naroda i stranke HDZ i SDA. Sudejsvo postrojbi HVO i Armije BiH u sastavu Oružanih snaga BiH jasna su potvrda zajedničkog cilja: oslobađanje i stvaranje demokratske države.

Ključ naše političke filozofije je želja da se stvori neovisna i suverena država BiH u kojoj će hrvatski narod imati mogućnosti i prava kao u svojoj državi, i u takvoj državi pravo na sebe.

Osnivanjem stranke HDZ hrvatski narod dobio je politički legitimitet ne samo formalni, nego i stvarni. On se realizira participacijom u vlasti koja opredmećuje utjecaj na društvena zbivanja. Odbacujući decenijsku praksu koja je hrvatski narod lišavala, preko direktnih zastupnika, upliva na sve segmente društvene stvarnosti, ljudi okupljeni oko HDZ-a u Tuzli zdušno su počeli ostvarivati ključne i zajedničke interese Hrvata. Na prvom mjestu to je puni politički legitimitet hrvatskog naroda. Naš sugovornik, gospodin Ante Zvonar, predsjednik Općinskog odbora HDZ Tuzla, predstavlja autentičan primjer mladog i uspješnog čovjeka, koji je savršeno svjestan potrebe punog angažmana radi ostvarenja takvog cilja.

Gospodine Zvonar, što je temeljni politički zahtjev, na koji želi i treba odgovoriti Općinski odbor i članstvo HDZ u Tuzli?

Prvo bih želio još jednom naglasiti, da je osnovni cilj Općinskog odbora HDZ Tuzla, političko predstavljanje hrvatskog naroda u općini. Ovo ističem, jer smatram, da prije novih demokratskih promjena, hrvatski narod nije bio politički predstavljen. Dakle, smatram, da jedan narod može biti predstavljen samo zastupnicima, koji predstavljaju ili koje predstavlja HDZ i izabere hrvatski narod. Kroz takovo političko djelovanje HDZ proširit će se utjecaj hrvatskoga naroda na političko uređenje Tuzle, i dalje - čitavog okruga. A to će se izravno manifestirati na kulturnom i gospodarstvenom planu. Ukratko, politički zahtjev na koji će odgovoriti djelatnost HDZ, jeste puni politički legitimitet hrvatskoga naroda.

Konkretizujte nam prve efekte u ostvarivanju takvog političkog cilja HDZ.

Ulazak HDZ-a u Parlament bio je prvi prodor jedne stranke takvog profila, i to je bila ona prijeko potrebna "alfa" u našem daljnjem angažmanu. Uslijedilo je potom uključivanje našeg predstavnika u rad ratnog Predsjedništva općine Tuzla. Osnivanjem Okruga, dobili smo svoje odbornike, a u dogovoru sa SDA čitavo Predsjedništvo Okruga će biti proporcionalno zastupljeno, pa će HDZ dobiti mjesto dopredsjednika Okruga, dopredsjednika i tajnika vlade. Gospodin Ivo Andrić Lužanski već je izabran na funkciju dopredsjednika Okruga. Slijede dalji dogovori u vezi podjele resora u vladi i mi se nadamo da će to zaokruženje Oruga biti završeno najduže za petnaestak dana. Sve ovo zorno pokazuje, da HDZ i hrvatski narod stupaju na političku scenu u ovom gradu i ovoj regiji.

Politička mudrost

HDZ je jedina politička stranka hrvatskog naroda u ovom kraju. Smatrate li je dovoljnom za ostvarivanje političkih interesa Hrvata?

Postavlja se pitanje, što je to interes hrvatskoga naroda? Hrvatski narod u zadnjih sedam osam stoljeća, imao je burnu prošlost. Kroz to dugo i burno povijesno vrijeme, imao je i velike vojskovođe, i velike ljude u domenu znanosti, i velike političare. Ali mu je nedostajala jedna osobina, koja je u svom tom dugom vremenu bila i najbitnija. Nedostajala mu je politička mudrost. A u današnje vrijeme politička mudrost je ispravan odgovor hrvatskoga naroda na pitanje: Što je njegov interes u ovim teškim, tragičnim, ali i za hrvatski narod slavnim vremenima? Odgovor je jasan: Glavni i jedinstven interes hrvatskoga naroda je u njegovoj cjelovitosti. Što to znači? To znači da u hrvatskom narodu ne može i ne smije postojati više hrvatskih interesa. Ne može i ne smije, danas, u hrvatskom narodu postojati više nacionalnih entiteta. Iz toga proizilazi jedan zaključak da u hrvatskom narodu danas može postojati samo jedno političko vrhovništvo. Na osnovu ovakove političke mudrosti hrvatskog naroda, vjerujem da će hrvatski narod i u Hrvatskoj, i u državi Bosni i Hercegovini; napokon ostvariti svoju slobodu i da će se zauvijek osloboditi tuđih zastupnika, koji su u prošlosti lažno zastupali interese hrvatskoga naroda.

Aktualni politički procesi oslikavaju dobru suradnju između hrvatskoga i muslimanskoga naroda. Kakovo značenje ima koalicija tih naroda sa aspekta političkog programa HDZ?

Koalicija Hrvata i Muslimana jeste karakteristika političkog života čitave Bosne i Hercegovine, a nju će u političkom životu predvoditi dvije stranke koje predstavljaju ta dva naroda, odnosno stranke HDZ i SDA. To se odnosi ne samo na našu općinu, nego i na prostore srednje Bosne i Hercegovine. Mislim da je to strateško opredjeljenje oba naroda i obiju stranaka. Još jasnije, mislim da na dogovoru ta dva naroda počiva stabilnost i sigurnost Bosne i Hercegovine.

Dobra suradnja karakteristična je i u sferi vojnog djelovanja. Slobodna država kao zajednički cilj postrojbi HVO i Armije BiH oslonjena je na dobru suradnju.

Hrvatski narod je na ovim prostorima izrazio svoju dužnost i konstitutivnost kroz formiranje 115. brigade HVO "Zrinski", koja je već izuzetno dobro naoružana i organizirano vodena brigada. Ona se otpočetak nalazi u sastavu Pete operativne grupe i 2. korpusa Oružanih snaga BiH.

Mnoge oči su uprte ovih dana u Ženevu. Od pregovora u ovom gradu ovisit će mnoge sudbine, a ženevske odluke će se izravno odražavati na završetak rata i buduća politička rješenja. Kako vi ocjenjujete ženevska zbivanja i inicijative?

Naš prioritetan zadatak je pravedan završetak rata, da bi hrvatski narod mogao da misli i da se brine o svojim živima i mrtvima. Da mi to ozbiljno mislimo, pokazali smo u Ženevi gdje se moglo vidjeti da odlično surađujemo sa predstavnicima

Europske zajednice i Ujedinjenih naroda. Kada bi se i druge dvije strane u pregovorima ponašale toliko operativno, vjerujem da bi rat brzo prestao. Sva naša politička filozofija (mislim na HDZ) može se svesti na nekoliko rečenica: Mi odista želimo stvarati neovisnu i suverenu državu Bosnu i Hercegovinu, u kojoj će hrvatski narod imati mogućnosti i prava kao u svojoj državi, i u takvoj državi puno pravo na sebe. Želimo da stvorimo državu u kojoj će svaka hrvatska, muslimanska i srpska točka, na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine, biti apsolutno zaštićena dobrom voljom svih, a isto tako želimo i da svaki građanin u takvoj državi, na cijeloj teritoriji bude istodobno zaštićen od strane te države.

Konkretno kakva je vaša procjena ženevskih pregovora?

Odgovoriti na to pitanje, istodobno je i veoma lako i veoma teško. Taj odgovor je u velikoj mjeri u ovisnosti od ponašanja UN. Do sada se Zapad nije ponašao na odgovarajući način. Na način kako bi trebalo da se ponaša, kroz prostor, kroz društvo koje je stvorila zapadno-kršćanska civilizacija. Vidite, oni bez ikakve sumnje imaju visok životni standard, tehnički su na vrlo visokoj razini, ali nažalost, događanja u Hrvatskoj, a posebno u Bosni i Hercegovini su jasno pokazala, da su im principi na kojima se temelji i počiva kršćanska civilizacija, gotovo strani. To se, normalno, ne odnosi na narode Zapada, nego na njihovu "birokratsko-kavijarsku" elitu, kojoj je moral, očito, slabija strana. U slučaju, da Zapad odluči, da odista riješi problem Bosne i Hercegovine, on to može veoma lako sprovesti jer ima efikasne mogućnosti da natjera sve strane, koje ne žele da prihvate prijedlog g. Vensa i g. Överta; da ga potpišu i realiziraju uz eventualne korekcije. Kao što je poznato, to su za sada spremni učiniti jedino Hrvati. Ukoliko se to ne ostvari tijekom ovih razgovora u Ženevi, ukoliko se jasno, uz odgovarajući vojni pritisak, Srbima ne izbije iz glave suluda nakana stvaranja nekakve Velike Srbije, mislim da ćemo imati krupnih problema. Veoma krupnih problema.

Da li zemljovid provincija predloženih u Ženevi odgovaraju interesima Hrvata? Recimo hrvatskoga naroda u ovom kraju?

Svakako. Nova država Bosna i Hercegovina mora biti demokratska država. Cijelo vrijeme djelovanja HDZ, a sada i vojno kroz djelovanje Hrvatskoga vijeća obrane, mi se borimo za demokratsku državu Bosnu i Hercegovinu. Nađod koji se jasno i glasno bori za demokraciju nema nikakvih razloga da se boji demokracije. Zapravo, hrvatskom nacionalnom biću odgovara samo demokratski uređena država i samo demokratski uređeni odnosi u njoj.

Jadranka Marković
Foto: Tomislav Trojak

Veliku pomoć nam je pružio tjednik

arena
Najtoplije hvala
HKD "NAPREDAK"

Večernji
ZAGREB
"Zabavljujemo se na kalendarima koje ste nam darovali!"
HKD "NAPREDAK" **list**

PP MARKETING LIJEKOVA
FARMTEX
INFORMACIJE NA TEL. 075/231-504

Našim postrojbama

**Pozdrav hrvatskim vojnicima ma gdje bili.
Za dom, uvijek!!!**

Osnovna načela po kojima se bori hrvatski vojnik je izgraditi Bosnu i Hercegovinu kao pravnu i socijalnu državu na temeljima kršćanske civilizacije. Pritom bi trebalo brinuti o svim ostalim sastavnicama - islamskim, židovskim i ostalim duhovnim i civilizacijskim vrednotama koje su se očuvale u hrvatskome narodu i njegovoj dosadašnjoj povijesti. Zauzimati se za pretvorbu Republike Bosne i Hercegovine u demokratsku, parlamentarnu, višestranačku državu koja jamči i osigurava sva osnovna prava i slobode svakome njezinu državljaninu, neovisno o rasnoj ili nacionalnoj pripadnosti, o vjerskom svjetonazoru i političkom gledištu i uvjerenju, te o spolnoj pripadnosti i imovinskom statusu. Brinuti o nacionalnim, političkim, kulturnim i vjerskim pravima za očuvanje cjelovitosti hrvatskoga naroda u njegovim povijesnim i prirodnim granicama. Stvarati pretpostavke da se zaustavi iseljavanje iz Bosne i Hercegovine, povezivati se sa iseljeništvom i poticati povratak iseljenika u domovinu. Povezivati i uključivati Bosnu i Hercegovinu u Europsku zajednicu združenih naroda.

Učestvujući u obrani od agresije, hrvatski narod je branio ovaj komad tla čak i iznad svojih mogućnosti, što se očituje u postotno većoj zastupljenosti Hrvata u postrojbama u odnosu na druge.

Hrvatski vojnik se ne boji nikoga, sem Boga, a u sklopu svoje kršćanske tradicije i duhovne kulture Njemu se moli na slijedeći način:

Molitva vojnika

Znaš, Bože meni su rekli da Tebe nema.
A ja, budala, mislio sam da je to istina.
Ali, jedne noći, iz rupe koju je iskopala granata,
ugledao sam Tvoje zvjezdano nebo
i shvatio da su me prevarili.
Znaš, Bože, bit će to teška bitka i tko zna:
možda ću pokucati na tvoja vrata.
Hoćeš li me primiti?
Evo, Bože, već se čuju bombe i topovi,
padaju granate i zvižde meci.
Moram ići.
Ali, začudo, ja se više ne bojim smrti.

Ivica Marinović

Za domovinu!

† **Mato Pejkunović**
† **Petar Pejić**
† **Šimo Pavić**
† **Goran Marković**
† **Zoran Stojak**

*Pokoj vječni daruj im Gospodine,
i svjetlost vječna svjetlila im!*

Domum qui perdit, nihil potest ultra perdere

(Tko izgubi dom, nema više što izgubiti)

U ovom bestijalnom i nametnutom ratu, mnogo je ljudi moralo napustiti domaće ognjište, jer su s njega istjerani i prognani. Mnogi od njih su jedva uspjeli sačuvati živu glavu i spasiti goli život. No, jedan broj naših građana dobrovoljno i olako napušta svoj dom i odlazi u nepoznato. Oni u tom novom svijetu očekuju da će naći nešto bolje, traže novo ognjište - novi dom, možda i neku novu sreću, a ne znaju da će tamo uvijek biti tuđinci.

Ima onih koji se raduju odlasku naših ljudi, jer na taj način nas je sve manje, a oni bez muke dolaze do naših domova.

Treba znati da je ovaj grad naš grad, u kojem žive naši ljudi - rođaci, naši prijatelji i poznanici.

U tom gradu je nas sve zajedno grijalo sunce, a među ljudima toga grada mi smo se osjećali prisno i okruženi ljubavlju. Tu nam je majka prvi puta pružila ruku, dala prvi poljubac, tu smo osjetili prve radosti i doživjeli prvu ljubav. To je naš dom, a dom se nikada ne napušta dragovoljno. Gdje god budo- mo živjeli, nigdje i nikada nećemo više osjetiti tu toplinu i nikada nam srce neće biti tako puno kao ovdje.

Možemo možda i dobro živjeti negdje u svijetu, ali smo već vidjeli da svi, koji su otišli, pate od čežnje za starim

krajem, a neki se ne mogu nigdje skrasiti i mnogi se vraćaju u svoja rodna mjesta. Rodna kuća, otac i majka vežu čovjekovu dušu za rodni dom, koji nitko nikada nije zaboravio, a koji svi u sebi nosimo s neobičnom snagom osjećanja i čežnje. I najstariji ljudi puni životnog iskustva koji su već duže vremena, stjecajem okolnosti, odvojeni od svoje domovine, uvijek imaju jednu - ali najveću želju: umrijeti ili biti sahranjen uz domaće ognjište.

Zov domaće ognjišta je praiskonski zov. Zov majke, krik srca, ljubav dragog, velika čežnja. Ne odazvati se tomu zovu je isto što i odreći se svega što čovjeka čini ljudskim bićem. To ne prašta ni bog, ni čestiti ljudi.

Nekada je veoma teško odoljeti napasti i ne otići, jer mislimo, da je drugdje bolje, ali treba znati, da je ponekad potrebna još veća hrabrost da bi se ostalo i borilo za dobro svoga doma i svojih dragih.

Ne napuštajte svoj dom, ne napuštajte svoje ognjište, koje ste s mukom stekli i ljubavlju održavali kako tuđin nikada ne bi mogao oskrnaviti njegov prag i oduzeti mu ljepotu. Ništa nije časnije, niti svetije od vlastitog doma. Zato ostanite tu. Ovo je vaša gruda. Tu je vaš dom!

Juraj Novosel

Caritas u posjeti ranjenim borcima u hotelu "Bristol"

U nedjelju 3. siječnja posjetiše nas sestre Caritas, podjeliše nam poklone. Najvažnije, u ovoj posjeti bile su njihove riječi, pune dobrote a svaka njihova riječ bila je pravi mehlem za naše rane. Tačno u 14 uri zakucala na naša vrata sa iskrenim pogledom sestara dobre volje. Upitaše nas za zdravlje, kako su nam rane, da li još bole, hoće li brzo zarasti? Pitanja ovih sestara su bila nježna i topla da su nam suze potekle. Tako lijepe riječi ne uputi nam niko otkako je rat počeo. Mi ranjenici, prosto smo bili zburjeni njihovim interesovanjem. Sestre nisu pitale koje si nacionalnosti ili kako ti je ime, one su poklone dijelile svima nama bez razlike ko si, šta si i kakav si. Lijepo je imati takvu humanitarnu organizaciju, kada ti je najteže ona te posjeti. Zato se ranjenici najsrdačnije zahvaljuju Caritasu i dragim sestrama.

Tuzla 3. siječanj 1993.g.
Pelesić Husnija iz Modriče

HDZ

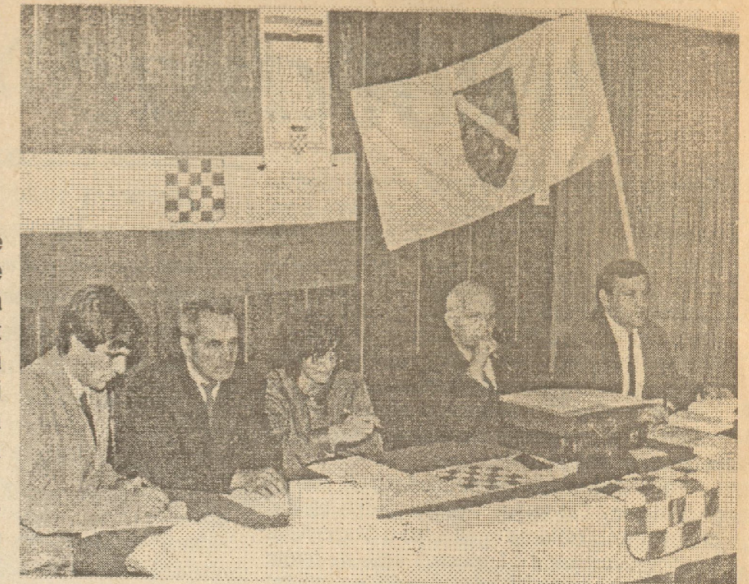
Sve jačim i sveobuhvatnijim nacionalnim osvješćivanjem hrvatskog naroda, regije Soli, jačaju i njegove političke organizacije i institucije-HDZ, HVO i Napredak. Hrvatski narod u zadnje vrijeme masovnije pristupa svojoj političkoj stranci, HDZ. Stoga je bilo neophodno izvršiti reorganizaciju stranke i ponovni izbor stranačkog rukovodstva.

Doustrojavanje je provedeno osnutkom dvostruko većeg broja temeljnih organizacija HDZ Tuzla u mjesnim zajednicama. Prijevremeni izbor stranačkog vodstva proizilazio je iz potrebe za poštivanjem demokratskog izbornog principa koji podrazumijeva da članstvo izabere sebi vodstvo. Kako se članstvo uvećalo nekoliko puta, to je i logično bilo da se izvrši reizbor organa i tijela HDZ Tuzla. Tako je dotadašnje stranačko rukovodstvo pristupilo tom

poslu i utemeljilo ogranke HDZ po MZ kao temeljne oblike organiziranja članstva HDZ. Utemeljeno je dvadeset novih ogranaka, tako da ukupan broj istih iznosi dvadeset i osam. Posao na utemeljenju novih ogranaka je nastavljen.

Svaki ogranak izabrao je svog zastupnika u Skupštinu općinske organizacije HDZ Tuzla, a ogranci sa preko pedeset članova po dva zastupnika. Tako je konstituirana Skupština općinske organizacije HDZ Tuzla. Ista se sastala 21. prosinca 1992. godine. Usvojen je izvještaj o dosadašnjem radu, finansijski izvještaj, te izbor novog Općinskog odbora HDZ. Istog dana sastao se i novoizabrani Općinski odbor HDZ. Na dnevnom redu bio je izbor Predsjedništva, predsjednika, dva dopredsjednika, tajnika i rizničara.

S. Pranjić

Članovi Općinskog odbora

PREDSEDNIŠTVO: Ante Zvonar - predsjednik, Božo Tomić - dopredsjednik, Milenko Marjanović - dopredsjednik, Stjepo Pranjić - tajnik, Pero Vasilj, Željko Pešić, Tomislav Mršić, Ivica Mazić, Pejo Banović, Ivo Brkić. **ČLANOVI:** Teofil Peršić, Zlatko Vilušić, Marko Đurić, Zvonko Bosankić, Branko Radačaj, Vlado Madžarević, Vlado Đurić, Franjo Josipović, Marko Duspara, Marko Stojak, Branko Iveljić, Mirko Nišandžić, Franjo Bosankić, Pero Lovrić, Pejo Štitić, Milenko Topalović, Šimo Mazić, Marko Lovrić, Augustin Marić, Ladislav Mišić, Mijo Madžarević, Ivica Marinović, Zvonimir Kubinek, Robert Jurić, Mijo Josić i Ivica Bojanović.

RAT U BIH

Narodne stranke (ni)su krive

U javnom mnijenju često se može čuti optužba da su narodne stranke krive za rat u BiH. Tobaže, da nije bilo višestranačkog političkog pluralizma, odnosno HDZ, SDA i SDS i dr., ne bi bilo rata u BiH. Da li je to istina? Tko se krije iza takvih podvala?

Uvođenjem višestranačkog političkog pluralizma, na prostore bivše SFRJ, nije ništa drugo nego kriza jednog totalitarnoga sustava koji je postojao 50 godina, a nije funkcionirao. U praksi, onakvim kakvim se predstavljao, to je bio totalitarni režim koji je svoju političku moć crpio iz revolucionarnog autoriteta vojnika NOR-a (Josip Broz i dr.). Kada se njegov ratni zalag izlazio, kako trošenjem njegovih sadržaja, tako i prirodnim nestajanjem njegovih nosilaca, taj politički režim se srušio kao kula od karata. (Nestali su njegovi temelji, odnosno stupovi).

I normativni politički sustav (u Ustavu i zakonima) zbog svog utopističkog karaktera nije mogao funkcionirati.

Stoga su narodi na prostorima bivše SFRJ dovedeni u krizu koja je kulminirala početkom

ove decenije. Bila je to ekonomska, politička, socijalna, moralna i uopće kriza bitstva.

U takovom socio-političkom ambijentu održavanje bivšeg političkog režima je vršeno na osnovama stare ideološke svijesti. No, vrijednosti na kojima je ona trebala djelovati su nestale. Otud, taj politički režim pravi odgovarajuće ustupke kao što su: uvođenje višestranačkog političkog pluralizma, tržišta, svojinskog pluralizma i dr.

Tada dolazi do osvješćivanja naroda i dicanja zavjese sa političke pozornice. Počinje novi komad. Naime, na političkoj pozornici ostao je samo srpski narod u političkom smislu, privajajući sva obilježja državnosti (vojska-srpska; stanovništvo-najbrojnije; teritorija-najveća).

Osvješćeni hrvatski, a docnije i muslimanski narod, organizira narodne stranke. Hrvatski narod je shvatio opasnost gubljenja vlastitog identiteta jer je u takvoj konstelaciji snaga mogao dobiti najviše oktroirani nacionalni identitet i državnost. Zbog toga on, preko svoje stranke, ulazi na političku pozornicu radi očuvanja vlastitog političkog bića.

Dakle, stvarni uzrok rata u BiH je crveni režim koji je opstojao na floskulama: bratstva i jedinstva; nacionalne ravnopravnosti, a očito je, da je bitni činilac realizacije te ravnopravnosti, vojska, bila u rukama režima.

Uvidjevši smanjenje prostora svog utjecaja totalitarni politički režim pronalazi mjesto svog boravka u Srbiji, ali ovog puta željan osvete, nasilja i prinošenja žrtvi. Što reći za njega - nego da je MINOTAUR kojem žrtvu prinose njegove sluge.

Stjepo Pranjić

TDI IZOCIJANATNA HEMIJA - TDI TUZLA
DIONIČKO DRUŠTVO U MJEŠOVITOJ SVOJINI (p.a.)
TUZLA

75000 tuzla, bukijne bb
telefon: (075) 214-015, 214-441, 214-111
telex: 44-252 purhe yu
telefax: 214-413

PROIZVODI:
POLAR ANTI-FRIZ,
DESTILIRANU VODU,
AKUMULATORSKU KISELINU I
DIZEL GORIVO ZA NISKE TEMPERATURE.

Ratni spomenar Viktorina Jurića Paše, legendarnoga borca u redovima hrvatskog naroda

Vukovarac iz Drijenče

Viktorin Jurić, poznatiji kao Paša, momak iz Drijenče, koji poziva: "Za mnom", a ne: "Naprijed!". Zbog toga je već sada postao živa legenda među hrvatskim borcima. Još 1976. godine otišao je u Sloveniju. Biznisom se bavio u Dubrovniku i Beču, gdje je stekao novac za ugodan život. Ali ratni vihor je sve to raznio. Viktorin Jurić Paša, borac u 204. vukovarskoj brigadi veterana postaje zapovjednik bojne "Pro patria", ta postrojba sasatvljena od Hrvata i Muslimana zaustavila je četnike.

Paša je, u borbu protiv bivše JNA, krenuo u Hrvatskoj. On kaže: "Poslije tjedna obuke, prvo vatreno krštenje imali smo u Dugoj Resi, a potom probijanje u Topusko, koje su četnici opkolili, a onda izlazak vani, sa 40-tak momaka. Naredni zadatak imali smo osvajanjem kasarne Borongaj, gdje naših 58 momaka nije bilo shvaćeno. Zao mi je vitezova koji su svoj život dali za pravu stvar, a bilo ih je spremnih da na bageru, sa 300 kg tročila, krenu u kasarnu, ravno u smrt, da bi obezbjedili naoružavanje naroda.

Pravac, Vukovar

Nakon Borongaja našli smo se pred dilemom: Dubrovnik ili Vukovar. Svi smo se složili da se krene tamo gdje je najteže, u Vukovar. Do grada smo se morali probijati 12 sati. To je bio ulazak u deveti krug pakla. Situaciju im je predočio zapovjednik obrane Mile Dedaković Jastrebović. Rekao je da nema ni vode, ni struje, da se ovdje ne spava, ali da za svakoga ima dovoljno četnika, tenkova i topova. Šatnija HOS-a, njih 58, odmah je upućena na najteži dio linije obrane, na Šajmište, gdje su vodene teške borbe s četnicima, prsa u prsa. Samo između 28. i 29. rujna 1991. četnici su na Vukovaru izgubili 34 tenka i 840 ljudi, jer su branici izvanredno radili protivoklopnim sredstvima, iskazujući nevjerojatne primjere hrabrosti. Nešto od detalja ovog pakla je i sam unio u svoj ratni spomenar u kome je pokušao da dočara strahote koje su preživjeli branitelji, i stanovnici Vukovara. Držao sam, kao zapovjednik satnije, 100 metara linije obrane. Na nas je dnevno padalo prosječno 5.000 granata, ali su nas čuvali jaki podrumi starih kuća i druga skloništa. Najteže je bilo bez vode, jer je mreža bila potpuno uništena, a bunari zatrpani ruševinama. Nađemo negdje šunku, i onako gladni je pojedemo, a potom dolaze muke od žeđi. Svaki dan smo im uništavali 2 do 3 tenka ili transportera, ali to četnike nije moglo zaustaviti. U 11. mjesecu, iz grada su krenuli civili, a četnici su probili liniju, pa je braniteljima postalo još teže. Bili smo otpisani, jer nam nitko nije došao upomoć. Da je došlo samo 300 momaka, bili bi u stanju, ne samo da držimo Vukovar, nego da ga i oslobodimo. Konačno, postalo je jasno, da se grad ne može braniti, pa sam počeo razmišljati o izvlačenju preostalih momaka. Od nas 58, ostalo je samo sedam momaka. Razmišljao sam i o preplivavanju Dunava, ili da plovim sredinom rijeke. Imao sam pet limenki hrane, dva okvira municije i bombu, na kojoj je pisalo "samo za Pašu". Ovo je dio priče našeg sugovornika o golgoti kroz koju su prošli njegovi momci.

Jednom teže, sedam puta lakše ranjavan, vukovarski veteran ne odustaje od borbe protiv okupatora. Domoljublje je ovog momka, iz lagodnog života u Beču, povuklo na rodne majevičke strane.

U susret našima

Pipali su po mraku, otklanjali nagazne i potezne mine, provlačili se ispred nosa četnicima i njihovim tenkovima. Već na početku proboja, ranjen je jedan momak. Paša ga je nosio na leđima, kroz mrak, hladnoću, kišu i

blato, kroz snopove vatre iz četničkih oklopnjaka, koji su ih u jednom momentu otkrili i zasuli ubitačnom vatrom. Vidjeli su Vinkovce i Nuštar, podijelili se u dvije grupe i krenuli na sreću put slobode. Dolazili su u situaciju da izvuku osigurač iz bombi i okončaju muke jer su bili na granici ljudskih mogućnosti, stalno između četničkih tenkova. Po pola dana su znali ležati kao mrtvi, bez ijednog pokreta, jer su četnici prolazili na 15 metara od njih. Blatnjavi i prljavi, izvaljeni u nekom kanalu, sačuvali su prisebnost i napokon, ugledali dječaka koji im maše. "Nismo znali ni tko je ni kojoj vojsci pripada. Na našu sreću, bila je to hrvatska vojska koja je branila Nuštar. Pošto smo se okrijepili, sa 10 momaka otišao sam po ranjenog Matu, dobro skrivenog. Našli smo ga živa i prebacili u bolnicu. Dobili smo nekoliko dana odmora, a onda ponovno u borbu prema Vinkovcima i Nijemcima, u nove akcije, koje su, kako veli Paša, bile dječja igra u odnosu na vukovarski pakao". Imalo bi se u ovoj fazi Pašinoj vojevanja, mnogo toga još reći. Ali idemo ka onoj bilješki kada naš momak počinje voditi brigu o svom rodnom kraju, o Tuzli i Drijenči. "Skupio sam u Beču 10 momaka, preko veza i vezica nabavio oružje i opremu, pa smo preko Zagreba stigli u Gradačac. Obučavao sam naše ljude u Tramošnici i Turici, gdje su mještani ozbiljno shvatili važnost priprema. Osnovni moj nauk je bio, sve bez panike. Kad sačuvaš živce, gubi ih neprijatelj, a to je najgore za vojnika. Tu sam završio posao i počeo pripreme za odlazak u Tuzlu. Nismo

znali što nas čeka tamo, kako će se prihvatiti naša maskirna odjela.

Borbe na Majejici

U "mercedesu" sa zatamnjanim staklima, spremni na sve, krenuli smo prema Srebreniku. Prvo smo se raspitali, naročito za stanje u Drijenči. Poznavao sam samo Zvonku Jurića, a stupio sam u vezu i sa pukovnikom Naradom, koji nam je zaista mnogo pomogao u organiziranju otpora na Majejici". Paša se sa svojim momcima, 3. lipnja, prebacio u Gornju Obodnicu, gdje se ponovio slučaj iz Zagreba, kad ljudi još nisu bili svjesni pošasti koja im se sprema. Nevoljko su dočekali ljude u uniformama, plašeći se granatiranja sela. Ali raspoloženje

naroda se vrlo brzo preokrenulo, pa su Paša i njegovi momci stekli velike simpatije. "Izviđali smo oko Doma na Majejici i zaključili da bi Tuzla potpuno stradala, ako bi se tukla topništvom sa igrališta u Obodnici. Sa oko 400 slabo naoružanih ljudi, ali poslije dobro isplaniranih priprema, krenuli smo u akciju i za jedan dan otjerali četnike s rejona Doma. Tada je ispućano 30.000 metaka, a mi smo, hvala Bogu, imali samo devet ranjenih ljudi. Da skratim, uspostavili smo liniju kod Šibošnice, narednih dana se povezali sa Humcima i Nahviocima, uz podršku tadašnjeg Okružnog štaba i gospodina Kneza. Očistili smo veoma brzo Visore, Brezje i Miladiće, što je omogućilo kontakt sa 108. brigadom HVO iz Brčkog, a potom je sve bilo lakše. Nažalost, u tim borbama, naš odred je imao dvadesetak mrtvih i nešto više ranjenih momaka, ali smo sačuvali našu teritoriju", završava Paša.

Pitali smo Pašu i o mogućnosti suživota u budućnosti. Odgovorio je da je cilj njegove borbe demokracija. Rekao je da se Hrvati i Muslimani svadaju tamo gdje nema četnika ni borbe protiv njih. Pozvao je sve koji se žele boriti, da izvole na Jablanovicu, tamo ima dovoljno četnika. Ovim pozivom bi završili kazivanje Viktorina Jurića, momka koji je prebolio sedam lakših i jednu tešku ranu, zahvaljujući tisuću puta Bogu, koji ga je sačuva. Za momka koji govori: "Za mnom", a nikada drugima ne zapovijeda: "Naprijed!" - Bog Paša!

Mirza Mukić

Drijenča - Na Majejici nešto novo

Brana poplavi sa istoka

Da nije rata, teško da bi se Drijenča, kao toponim, uselila u pamćenje ljudi, koji ovaj kraj smatraju svojim zavičajem. Pitomo selo, s hrvatskim pučanstvom, bilo je praktično izolirano u općini, u kojoj su, posve nezaluženo, dominirali Srbi, a što se

jer je oko pet stotina žitelja ovog sela egzistenciju potražilo na zapadu, a što danas proizvodi veliki efekat. Naime, kada su četnici krenuli da okupiraju sve što nije srpsko, ljudi iz Drijenče i okolnih muslimanskih sela, latili su se oružja, ako se ovakav termin

zahvatima na mreži struja dovede do Drijenče, a što bi i u simboličnom i u materijalnom smislu, ovom kraju otvorilo oči. Sve ovo stvara uvjete, da se izbjegne zimska blokada, koju je Drijenča redovno imala u sezoni snijega i leda. Što više, ovdje su se ljudi

sve do prve linije bojišta, a zbog čega dr. Pecirep, ne šteti riječi hvale, kad treba odgovoriti na upit, kako ovaj trio obavlja svoj humani zadatak. Nedavno su Drijenču posjetili novinari njemačkog magazina "Stern", kojima su domaćini, između ostalog, objasnili, da je selo posljednja brana katoličanstva prema istoku, a što nimalo nije zanemarljiv podatak, ako se zna kakvi su fašistoidni i genocidni ciljevi četnika, koji su namjeralno uništili sve što ne prihvata tropstašku vjeru i način življenja. Zaustavljanje pored crkve, oštećene zločinačkim granatama, snimci objekta koji ima sakralni, a nikako vojnički značaj, a o čemu će putem medija biti upoznata golema publika "Sterna", bili su samo vizualna potvrda verbalnih dokaza, da četnici ne prezaju ni od kakvog zločina. Drijenča inače dobija sve značajniju medijsku potporu, na žalost, tek pošto je počeo rat i pošto su njeni stanovnici praktično obranili vrata na ulazu u Tuzlu, jer bi se u suprotnom, s majevičke Grede, grad mogao rušiti kao na vašarskoj streljani. Ovako, hrabri borci Hrvati i Muslimani iz okolnih sela drže preko sedam kilometara fronta prema Piperima i drugim četničkim uporištima, ne dozvoljavajući neprijatelju ni pedalj pokreta prema zemlji, koja nikada nije bila njegova. Što više, život se organizira kao da je normalno vrijeme, pa i ranjena crkva obavlja svoje duhovne dužnosti, bez obzira što je na meti četničkog topništva. Drijenča, selo na Majejici, živi u ratnim uvjetima, ali s velikim izgledima da ovdješnji ljudi skinu uniforme i vrte se svojim mirnodopskim poslovima, kao što to uostalom priželjkuju svi koji su, dijelom naše domovine, natjerani u borbu protiv srbofašizma, najteže pošasti modernog doba.

Mirza Mukić

zorno pokazalo izbijanjem rata, pošto su Lopare dobile krupan značaj u četničkoj ideologiji. Možda će samo jedan podatak pokazati o kakvom pokušaju asimilacije je bilo riječ, kada se govori o Drijenči. Više od 40 godina, u selu je radila školica, a samo dvije-tri godine učitelj je bio Hrvat. Ostali su dolazili iz Pirota, Vlasotinaca i tko zna još kojih nedodjaja, ali za prosvjetare iz ovog kraja ovdje nije bilo mjesta, jer se sudbinom sela upravljalo daljinskim upravljačem, iz Lopara. Ipak, Drijenča je ostala enklava koja je uspjela sačuvati samobitnost hrvatskog naroda, a što je pokušano da se razori prvim granatama koje su iz četničkih Piperina ispaljene prema dojučerašnjim susjedima. Naime, na meti su bile upravo skromna crkva, čiji je zvoničnik teško oštećen, i mala škola, što na izravan način govori o ciljevima agresora.

Drijenča je bila u izolaciji, što se tiče općine u kojoj su ljudi, mimo svoje volje, morali da žive. Ali, Drijenča je odavno u Europi,

upčep može upotrijebiti za ručno pravljen lumbarde, kojima je napadač više strašen nego što ga se ozbiljno moglo ugroziti. Zahvaljujući najviše Drijenčanima koji rade vani, danas bojna "Pro patria" (Za domovinu) raspolaže suvremenim naoružanjem, dovoljnim da razbije sve iluzije četnika kako će s tri prsta ući u područje koje čvrsto drže naši borci. Kad smo nedavno posjetili Drijenču, zapovjednik danas 115. brigade "Zrinski", gospodin Zvonko Jurić, ponosno je pokazao nitroglicerinsku pušku, suvremeno oružje, takozvani ručni top, da bi ovo malo čudo tehnike, usporedio s kuburom, s kojim su Drijenčani krenuli protiv silno naoružane armade. Drijenča je nedavno dobila ono što je desetljećima priželjkivala. Inženjerska postrojba Oružanih snaga BiH izgradila je tvrdnu cestu od Gornje Obodnice dugu 5,2 km, koja je ovaj kraj povezala sa Tuzlom. Gore još uvijek nema električne struje, jer je sve zavisilo od Lopara, ali postoje izgledne mogućnosti da se stanovitim

pripremili kako bi ratne tegobe bile koliko-toliko lakše. Pod ravateljstvom doktora Slavka Pecirepa, u Drijenči funkcionira medicinska služba, a opskrba lijekovima i sanitetskim materijalom bolja je nego u mnogim velikim centrima, a opet zahvaljujući pomoći iz inozemstva. Mnogo je primjera koji govore o odanosti ljudi svom zavičaju, o spremnosti da se brani i obrani svoj dom, na način primjeren sopstvenim mogućnostima. Ankica Lamešić, Svjetlana Knežević i Veronika Lučić, tri mlada djevojke, dobrovoljno su se javile u bojnu "Pro patria", u kojoj rade kao bolničarke, ne prezajući da prvu pomoć ukažu

PREDUZEĆE ZA IZVOĐENJE INSTALACIONIH I ZAVRŠNIH
RADOVA U GRAĐEVINARSTVU, UNUTARNJU I SPOLJNU
TRGOVINU, TRANSPORT I INŽENJERING (p.o.)

TERMIKA TUZLA

75000 TUZLA, M. BUŠATIJE 47 TELEFAX 075/226-388

PROMOCIJA...

Pozor, glavni ima riječ...

Mala soba 2+1 x 2+1, Raša, Zoka, Ivica i 24 sata neprekidnog rada. Štedimo. Svu tehničku pripremu radimo sami. U tiskaru trebamo predati gotove novine na pauzu.

Ujutro, 22.XII. htjeli smo odustati. Udarana božićna strana ispala je grozno. Dubravac, neispavan i nezadovoljan, predlaže da se promocija odgodi. Sreća je što Glavni Dragonski slavi rođendan. Dvije usmjerene, stereo kritike, bi nas savladale. U 10 sati idemo kod prijatelja po spas. Bobi je blađnokrvan i svež. Do 12 sati skenira i ubacuje fotose. Popravlja što se popraviti može. Olovkom popravljamo desnu marginu koju je "laser" progutao.

Negdje oko 13 sati smo u tiskari "Grafičara".

U 21 sat obiteljska promocija. Pio se loš viski. Prva dama tuzlanske televizije i novinarstva dala je ocjenu četiri plus. Uspjeli smo?

Hol hotela "Tuzla" počeo se puniti prije planiranog početka u 17 sati. Glasovir i mikrofoni su pritisnuti uz zid. Dvije stotine prvenaca Hrvatskog Glasnika, dijeljena na promociji, brzo je nestalo. Počašćeni smo brojem prisutnih. Veliku čast, učinili su nam svojim dolaskom, čelnici općinske političke i vojne bijerarhije. Bila su tu prva lica tuzlanske televizije, novinarstva, umjetnosti, gospodarstva... Neke smo zaboravili. Oprostite, ovo nam je prva promocija.

Neobičan uvodni govor Glavnog i odgovornog. Stizala je i posluga hotela "Tuzla". Tomica je fotografirao, TV se muvala naokolo. Vaba je pokazivao plavu putnoivnicu. Svi su se pozdravljali sa nekadašnjim "predsjednikom mješovitih". Bilo je kravata, traperica, šabovnica, ljiljana, polumjeseca...

Bobi je tražio piće preko veze. Odozgo se cijelom dužinom vidjela trobojka. Bez problema je ponosno stajala cijelo veče. Neka nova vremena.

Glavni je prišao mikrofoni. Čulo se: "Maestro G". Zapjevao je najavljeni: "Draga moja Be i Ha". Svi su primijetili da su tekst i glazba isti kao "Lijepa naša..." Većina je i zapjevala. Pejban Dubravac je bio najglasniji. Sa lijeve strane isticao se ženski sopran. Hans je vodio u drugom poluvremenu.

Bilo je i policajaca. Oni su radili svoj posao. Neki su i pjevali. Neka još novija vremena.

I. Mazić (Fotke: T. Trojak)

"Bešlagiću, čuvaju leđa..."

Fra Petar Matanović i časnici HVO

"Lijepa naša ... i be i ha"

"Pa, nije loš ovaj Glasnik..."

Znanje proizvodi hranu

Danas ćemo govoriti o krumpiru. Krumpir ima široku primjenu u ljudskoj i stočnoj ishrani, te u industriji za proizvodnju alkohola, škroba, špirita.

Ekološki uvjeti za uzgoj krumpira (klima i zemljište): Nije veliki probirač. Od svih naših njivskih kultura, najlakše se prilagođava uvjetima klime. Prema tomu naše podneblje mu apsolutno odgovara. Isto tako uspijeva gotovo na svim zemljištima. Najbolje mu odgovaraju humusno pjeskovita i ilovasto pjeskovita tla, dok su najlošija jako teška i jeko laka tla. U našem ogledu daju dobre rezultate na čistom pijesku. Podnosi i nešto kiseli tla (pH od 4,5-7,5), a znamo da su gotovo sva naša tla kisela. Plodored: Najbolje prethodne kulture su: lucerka, crvena djetelina, grašak kao i sijane livade dok, mu žitarice ne odgovaraju. Dobro uspijeva na krčevinama. Obrada zemljišta: U jesen treba zemljište poorati na dubinu 25 cm, ili ašoviti na istu dubinu. Ukoliko se ovo ne obavi u jesen, onda tokom zime i ranog proljeća, kad god se za to stvore uvjeti. Đubrenje: Stajnjak (3t/dunumu), odnosno jedna dobro nabijena i uzvršena veća traktorska prikolica. Restrijeti po uzoranoj (ašovljenoj) površini, što ranije u proljeće i plitko zaorati odnosno zakapati. NPK (15:15:15), 20 kg/dunumu, rasturiti po površini neposredno prije oranja odnosno ašovljenja i još 30 kg/dunum, ovog istog mineralnog đubriva rasturiti u proljeće po uzoranoj odnosno izašovljenoj površini. Dušikovo đubrivo (KAN-27%) dodati kao prihranu također u dva navrata: - 8 kg/dunum, kad biljke narastu 10-15 cm, - 7 kg/dunum, prije početka cvjetanja krumpira. Ovo je najoptimalniji način đubrenja na osnovu kojeg možemo garantirati prinos od najmanje 3.000 kg po jednom dunumu. Međutim, moguće je đubrenje obavljati lokalno u kućice ili kanale. Sjetva: Sijati isključivo sjemenski krumpir (original, ili I. i II. reprodukcijom), jer se tako mogu povećati prinosi za 30-40%. Na 15-20 dana prije sjetve, početi sa pripremom sjemena. Priprema se sastoji od tzv. jarovizacije krumpira a vrši se na slijedeći način: Istresti krumpir u sanduk u sloju od 15 cm i sanduk smjestiti u prostoriju, koja je relativno topla. Nakon 8-10 dana, odnosno dok klica ne dostigne 2-3 mm, krumpir prenijeti u sanduk od letava ("holandez"), ili ga nanizati na kanap i držati na osvijetljenom mjestu 7-10 dana, odnosno dok se ne formiraju klice dužine oko 1 cm, koje moraju imati i zelenkastu boju i zadebljanje sa začecima žlica u bazalnom dijelu. Saditi se mogu: Cijeli gomolji, uzdužni režnjevi gomolja, tjemeni dijelovi gomolja, okci sa isječkom gomolja, ožiljene klice skinute sa gomolja, koji se osade u rasadnik na 20 cm. Sa gomolja se očenjuju ožiljeni izdanci visine 10-12 cm, nakon čega se gomolji ponovno zatrpavaju, a operacija se ponavlja 3 puta, nakon čega

se i matični gomolj sadi na stalno mjesto. U sadašnjim uvjetima, mi preporučujemo sadnju tjemnim dijelom gomolja, s tim da se rezanje obavi 5-6 dana prije sadnje, kako bi se na rezanoj površini uhvatila kora. Na ovaj način, ostaće vam više od polovine sjemena za jelo. Krumpir se sije u jarke ili kućice (odžake), na različitim rastojanjima. Mi preporučujemo 60 cm između redova, a 30 cm u redu, gomolj od gomolja. Na taj način se dobije oko 5.500 biljaka na dunum. Potrebna količina sjemena krumpira ovisi od krupnoće gomolja, ali orijentaciono treba planirati 35 do 40 kg sjemenskog krumpira za 100 četvornih metara. Krumpir bi bilo poželjno sijati što ranije u proljeće. Međutim da bi se izbjegli kasni mrazovi, mi preporučujemo da se sjetva obavi u prvoj dekadi travnja. Krumpir strada od mraza već na -1 stupanj celzijusa, ali isto tako ima dobru sposobnost regeneracije poslije oštećenja od mraza. Prilikom sjetve, krumpir se ne smije zatrpavati duboko. Na teškim zemljištima, tek toliko da zemlja prekrije gomolj. Na lakšim zemljištima nešto dublje, ali ne preko 6 do 8 cm. Njega zasađenog krumpira: Sastoji se u jednom okopavanju i jednom ogrtanju. Zaštita od bolesti i štetnika: Krumpirovu biljku, kako nadzemne tako i podzemne dijelove, napada veliki broj štetnika i bolesti. Međutim, najopasniji su krumpirova Zlatice i razne plamenjače. Zaštita krumpira se može obezbijediti sa 3 do 4 prskanja i to: - prvo prskanje protiv Zlatice, odmah nakon nicanja. Ovo prskanje se može izbjeći pod uvjetom da se svaki dan ručno kupe insekti sa krumpira, - drugo prskanje se izvodi nekoliko dana prije cvjetanja, protiv Zlatice i plamenjača, - treće prskanje se izvodi 10-12 dana nakon drugog, a ima istu namjenu, - četvrto prskanje, 8-10 dana nakon drugog. Ovo se prskanje može izostaviti, ako su prethodna prskanja dala zadovoljavajuće rezultate. Za ova prskanja koristiti pesticide i to: za Zlatice, "Zlaticid" ili neki drugi insekticid, koji je efikasan protiv Zlatice. Za plamenjače, bakarni oksid ili neki drugi fungicid, koji se nađe na tržištu.

Na kraju ćemo dati jedan "recept" za naše "sitne" proizvođače, koji obrađuju ukupno 300 do 400 četvornih metara vrta. Za proizvodnju oko 200 kg krumpira, koliko je po nekim standardima dovoljno za četveročlanu obitelj treba obezbijediti: Zemljišta 70 četvornih metara, sjemenog krumpira 20 kg, (više od pola će vam ostati za jelo nakon radnje), stajnog đubriva 150- 200 kg, NPK (15:15:15) mineralnog đubriva 4 kg, Dušično đubrivo - KAN-27% 1,5 kg, i neznatnu količinu pesticida. Ovo će vas koštati svega 30 DM, a dobit ćete sigurno, najmanje 200 kg potpuno zdravih gomolja krumpira.

H. Omerčehajić

Ekološko poimanje povampirenosti ljudskog duha

Ekologija kao znanstvena i humanistička disciplina je prisutna među nama otkako postoji vijeka i svijeta. Nažalost, ekologiji kao znanstvenoj disciplini prišlo se tek onda kada se ljepotica "majka Zemlja" toliko degradirala i "izraubovala", da joj samo dragi Bog može pomoći, jer su je korisnici, ljudi nemilosrdno zlostavljali.

Kao humanistička disciplina, ekologija predstavlja odnos, i to domaćinski odnos, čovjeka prema svemu što ga okružuje (ekologija: oikos-kuća, dom).

Grupa znanstvenika iz različitih oblasti ekologije (prof. dr. Rehner, prof. dr. Milošević, mr. Stefanović, inž. Behmen i prof. dr. Hadžić) organizirali su temu "Ekologija življenja".

Promocija je održana koncem veljače 1991. godine, da bi odmah zatim, već u ožujku 1991. godine tema ponovljena u organizaciji nacionalnog i kulturnog društva Hrvata "Napredak", nacionalno i kulturno-prosvjetnog društva "Prosvjeta", te židovske općine, odnosno "La Benovalencija" iz Sarajeva.

Nacionalno i kulturno društvo Hrvata "Napredak" iz Sarajeva sa ovom temom praktički obnovio je rad, koji je iz poznatih razloga bio prekinut u dužem vremenskom intervalu.

Čovjek, kao najinteligentnije živo biće predstavlja okosnicu razvoja i unapređenja životne sredine, da bi zatim zajedno sa ostalim životinjskim i biljnim svijetom predstavljao regulator prirodnih procesa.

Što se to dešava sa ljudskim rodom, kakva je to povampirenost ljudskog duha, da li se to može ekološkim poimanjem objasniti? Moje mišljenje je, teško, vrlo teško!

Ipak treba pokušati. Prva zvanična poruka čovječanstvu, kao alarmantna opomena, upućena je 1970. godine iz Pariza.

Sa govornice UNESCO-a, čovječanstvu je saopćeno: "Serija opasnosti ne prestaje da se povećava, neobuzdano i ludo rasipaju se prirodna bogatstva, gradovi se arhaično razvijaju, demografska eksplozija prijete, biosfera je poljuljana". No, i pored te, i niza drugih poruka sa najzvaničnijih mjesta, čovjek kao predstavnik ljudskog roda "srlja u propast", da bi stvarao neki svoj imidž ili liječio svoje komplekse.

Ekologija, kao znanstvena disciplina mora doći u sukob sa takovim odnosima i ponašanjima. Ekološki je vrlo teško ili praktički nikako dokazati pokušaj istrebljenja jednog ili dva naroda i to naočigled javnog mnijenja - civilizirane "majke Zemlje". Jučer su to bili Židovi, danas su to Muslimani i Hrvati, a sutra tko zna. Da li ta povampirenost duha ima svoju ideologiju u okviru ekološkog poimanja. Vjerojatno nema, jer kako protumačiti ekološki urbidic nad kulturnom baštinom Muslimana i Hrvata na prostorima diljem Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Neka ovo, za sada, bude uvodnik u analizu ekološkog stanja i posljednji signal pred katastrofu koja je tu pred nama, ako se nešto ozbiljno ne uradi. U protivnom "ljudska povampirenost" ići će toliko daleko da će biti kasno, isto onako kasno kao nestanak naroda Maja, istrebljenje Asteka, itd.

prof. dr. inž. Rašid Hadžić

Karlsruhe kao uzor

Grad Karlsruhe je industrijsko, administrativno i sveučilišno središte u jugozapadnom dijelu Njemačke u pokrajini Baden - Wuerttemberg, sa kojom Republika Bosna i Hercegovina od ranije ima dobru suradnju. Na Sveučilištu u Karlsruheu visoku naobrazbu između ostalih daju slijedeće visokoškolske ustanove: Elektrotehnički fakultet, Fakultet za informatiku, Fakultet za fiziku, Fakultet za matematiku, Fakultet za kemiju, Strojarski fakultet, Tehnološki fakultet. Pri svakom od ovih fakulteta radi više instituta u kojima rade nastavnici i suradnici fakulteta i gdje se realizira značajan dio nastavnih aktivnosti. Instituti imaju visok stupanj samostalnosti u kontaktima sa sličnim institucijama na drugim sveučilištima. Suradnici su po pravilu angažirani (i plaćeni) na nekom od znanstvenih projekata ili su stipendisti jedne od mnogobrojnih njemačkih zaklada. Nastava na Sveučilištu koncipirana je tako da postoje široke mogućnosti multidisciplinarnog studija (primjera radi, primijenjena informatika može se dobrim dijelom izučavati na fizici ili na strojarstvu), što studij čini izuzetno fleksibilnim i aplikativnim. Fakulteti su opremljeni kvalitetnom i suvremenom opremom koja se dijelom koristi u istraživačkom radu. Na razini Sveučilišta organiziran je moćan računalni centar sa jednim super-računalom i više uslužnih računala. Po pravilu, svaki od fakulteta posjeduje svoje računalo (najčešće su to Digitalova računala). Ova računala vezana su u mrežu. Knjižnice na fakultetima i središnja, Sveučilišna knjižnica, imaju sve naslove relevantne za znanstvene oblasti koje se na Sveučilištu izučavaju. U Karlsruheu radi Fachinforma - tionszentrum (FIZ) koji održava moćnu bazu podataka vezanih za publikacije iz svih znanstvenih oblasti. U blizini Karlsruhea podignut je jedan od najvećih istraživačkih centara u Njemačkoj - Kernforschungszentrum Karlsruhe - KFK, koji se bavi nuklearnom fizikom i korišćenjem nuklearne energije u nevojne svrhe. KFK se u posljednje vrijeme intenzivno bavi i zaštitom okoliša. Sveučilište u Karlsruheu raslo je i razvijalo se u gospodarstvenom okruženju koje je po strukturi slično onom u kojem je ponikao Univerzitet u Tuzli. U industrijskoj zoni Karlsruhea, ili u bližem okruženju grada, velike firme imaju značajne proizvodne kapacitete. Navodimo samo neke od njih: - Siemens, Bosch (Elektronika - proizvodnja računala, el.tehnika), - Singer, Mercedes-Benz (Strojarska i automobilska industrija), - ESSO, BASF, L'oreal (Rafinerija nafte, kemija,

kozmetika). U svojim razvojnim projektima ove firme, a i mnoge druge, u značajnoj mjeri koriste znanstveni potencijal Sveučilišta u Karlsruheu i u njegov razvoj ulažu značajna sredstva, što ovo sveučilište čini sustavom koji se racionalno, planski i dinamično razvija. Ne treba posebno isticati kako projekti koji se danas rade na sveučilištima već sutra bivaju pretočeni u nove, vrhunske tehnologije koje doprinose općem razvoju. Nije pretjerano reći da bi Univerzitet u Tuzli, suradnjom sa Sveučilištem u Karlsruheu, na posredan način mogao omogućiti suradnju sa pomenutim firmama na vrlo visokoj stručnoj

razini, koja podrazumijeva zajednički rad na razvojnim projektima, umjesto kupovine prava na korišćenje patenata ili licenci.

Blizu Karlsruhea, u krugu od osamdesetak kilometara, nalazi se nekoliko vrlo priznatih njemačkih sveučilišta: Heidelberg, Mannheim, Stuttgart, Tuebingen i Freiburg (130 km). Sva ova sveučilišta nalaze se u istoj pokrajini, što čini fantastičnu koncentraciju znanosti i visokog obrazovanja vezanih za sve oblasti ljudskog stvaranja. Sve ovo čini suradnju sa Sveučilištem u Karlsruheu vrlo poželjnom i perspektivnom.

J. Stahov

ŽUPNIKOVA RAZMIŠLJANJA

Vratimo se identitetu i dostojanstvu!

Po svojoj naravi čovjek je religiozno biće. Takvim ga je Bog stvorio. Jedino duhovno živeće, on se nalazi u svom vlastitom ambijentu. Izbacivati čovjeka izvan njegova duhovnog kolosijeka, znači za njega veliku štetu i gubitak. Prema tome, svaka vlast, koja želi imati dobre i poštene, čestite i radine građane, mora voditi brigu i posvećivati pažnju čovjekovu identitetu i omogućavati mu prakticiranje vjere, kako bi bio duhovno sit i jak za podnošenje križeva i teškoća. Ovo nam samo po sebi govori kako je bivši totalitarni sustav, koji je čovjeka sprečavao u njegovu duhovnom uzrastu, nanosio veliku štetu i nepravdu, ne samo vrhunskom dobru čovjeka pojedinca, nego još više općem dobru naroda i države. Imali smo duhovno slabe pojedince, koji su konstituirali slabo i anemično društvo. Našim ulicama hodali su ljudi bez viših duhovnih ideala, puni sami sebe. Proglašavali su, da je Bog mrtav. On je to u njihovim srcima zaista i bio... Zato se na takvima obistinje riječi pjesnika Ivana Gundulića: "Ah čijem si se zahvalila, tašta ljudska oholosti, sve što više stersa krila, sve ćeš paka niže pasti...". Naglašavajući sreću čovjeka samo u ovozemnim vrijednostima bogatog standarda i materijalizacije života, čovjek je postao jednodimenzionalno biće, homo materialis - homo faber (čovjek materijalista, čovjek proizvođač) pa je tako sveden na ovozemnu razinu. Zatajivao je samoga sebe, svoje ime, svoj jezik, svoje uvjerenje, svoju vjeru. Zatajivao je Boga, koji ga je stvorio na svoju sliku i priliku. Udaljujući se od svoje vjere, zaboravljajući Boga i dušu, ljudi su se sve više približavali nerazumnim životinjama, koje ne znaju odgovora: ni zašto žive, ni koja im je svrha i cilj života. Ali za životinje to nije katastrofalno, jer su one racionalna bića, koja nisu obdarena sposobnošću razmišljanja, nego se ravnaju po usađenom instinktu. Dočim,

to je za čovjeka krah i katastrofa, jer zemlja postaje pusta kad čovjek zataji misli...

Poznati mislilac Francuz Pascal bi rekao: "Čovjek je slab kao trstika, ali to je trstika koja je sposobna misliti...". Za volju totalitarnog sustava čovjek je zatajivao ono najdragocjenije u sebi, a to je njegova duhovna dimenzija razmišljanja... Isti sotona, koji je zaveo prve ljude Adama i Evu, koji se drznuo pristupiti i samom Kristu Spasitelju s varavim obećanjem: "Sve ću ti ovo dati, ako padneš i pokloniš mi se", u dobroj mjeri je uspio - prevariti mnoge ljude, koji su bili lake pameti i niskog karaktera. Koji su više željeli imati, nego li biti. A uvijek je važnije i vrednije biti, nego li imati. Jer ono što jesam, to nosim sobom i onkraj groba. Bog dobro vijekom nagrađuje, a zlo vijekom kazni... Krist nije popustio pred sotoninom laži i izdržao je kušnju kao pobjednik... No mi nismo sinovi Božji, nego slabi grešni ljudi. Zlo se lakše lijepi za nas, nego li dobro. Duhovno smo tromi i nesposobni, radi svoje slabe vjere, uložiti ozbiljan trud i napor, da u nama pobjeđuje dobro, a gubi zlo. Ljudi su pravili kompromis sa svojom savješću, što nije nikada dozvoljeno. Zov sotone: "Sve ću ti ovo dati", zaveo je mnoge. Utopili su se u svojoj slobodi bez granica morala. Radili su protiv svojeg višeg ja. Zatajivši vjeru u Boga, razapinjali su svoje biće. Ali čovjek nije stvoren za nekoliko desetina godina, nego za vječnost: "Ad majora nati sumus". Za više smo stvari i na veće dostojanstvo pozvani. Upoznaj čovječe svoje dostojanstvo, kakve glave si ud, čiji si sin i kći. Nedostatno je mijenjati sistem, ako ne promijenimo sebe. Stvorimo se Bogu, vratimo vjeri preda, koja čovjeka vodi dobru vremenitom i spasenju vječnom. Sretna Ti Nova 1993. g. Bog Te pratio na tvom putu i ispunio sve opravdane težnje i želje.

Pozdravlja Te župnik Šimo Janjić

SOUR PTK TUZLA
RO "SALINES" TUZLA
hotel tuzla
OOUR TUZLA

Religijski obzori

Biblija ili Sveto pismo

Cilj ove rubrike je, pošto naš list želi tretirati sve ljudske teme i dileme, da naše čitatelje ukratko obavijesti o religioznom životu. Tako će vjernicima možda pomoći u produbljivanju njihove vjerske izobrazbe, a onima koji ne pripadaju određenoj vjerskoj skupini o kojoj se ovdje bude pisalo, kao i onima koji ne pripadaju ili se barem tako drže, nijednoj vjerskoj zajednici, kratku informaciju o vjeri njihovih prijatelja vjernika.

Kao uvod u razmišljanje donosimo tekst hrvatskog književnika Jure Kaštelana što ga je napisao u Uvodnoj riječi u Bibliju koju je izdala izdavačka kuća "Stvarnost" iz Zagreba 1969. godine. Biblija je najčitanija i najviše prevedena knjiga koju je dao stvaralački genij čovječanstva. Za kršćane - katolike, pravoslavne i protestante ona je sveta, inspirirana i kanonska knjiga. Za svakog čovjeka Biblija je istovremeno zbirka povijesnih isprava i književno djelo izvorne i neprolazne umjetničke snage. Ona pripada zajedničkoj kulturi čovječanstva.

Po postanku i jeziku, po sadržaju i stilu, po slikovitosti i metaforici, Biblija nije jedna knjiga, nego zbir knjiga koje su nastale u razdobljima od 13. stoljeća pr. Kr. do 2. stoljeća naše ere, a naziv obuhvaća: Stari zavjet i Novi zavjet. Za Židove je Stari zavjet religiozna knjiga koja je svojevrsna antologija hebrejske književnosti, žarišno jezgro misli, estetike i morala. U biblijskim knjigama ujedinjuju se različiti književni rodovi i stilovi od epskoga i romanesknog do gnomskoga, dramskog i lirskog.

Pjesnici i umjetnici svih meridijana kroz stoljeća nalaze u Bibliji izvore i teme stvaranja. Velika djela i razdoblja svjetske i nacionalne književnosti, likovnih umjetnosti, glazbe i arhitekture nije moguće, u punini, razumjeti bez poznavanja biblijskih prizora, sadržaja i likova.

Biblijske tekstove pisala je i redigirala ljudska ruka - ruka davnih pjesnika - i da bismo ih shvatili, moramo ih postaviti i gledati u povijesnoj dimenziji kao i svaki stvaralački ljudski trag.

Biblija je mnogo vremena bila jedini živi svjedok drevnih književnosti u počecima kulture i civilizacije čovječanstva. U posljednja dva stoljeća, povijesne znanosti, a posebno arheologija i filologija, otkrile su i pročitale nepoznate spomenike,

dokumente i pisma nestalih civilizacija: feničanske, egipatske, asirsko-babilonske, sumerske i hetitske. Time su biblijski tekstovi ukorijenjeni u širu povijesnu povezanost. Nedavno otkriveni rukopisi s obala Mrtvog mora (1947) privukli su pažnju znanstvene kritike. Biblijska kritika obogaćena je i proširena novim znanstvenim metodama i rezultatima znanosti u cjelini. Kao što je Biblija, kao sveta knjiga kršćana, otvorena svakom čovjeku, tako je otvoren i svaki pristup biblijskim tekstovima kad je vođen znanstvenom metodom i duhom istine.

U kulturi slavenskih naroda Biblija ima posebno značenje. Staroslavenska pismenost i počeci slavenskih književnosti temelje se na biblijskim tekstovima. Najstariji prijevod biblijskih odlomaka na hrvatski jezik poznati su u Hrvatskoj od 14. stoljeća, a u 16. stoljeću javlja se prvi pokušaj da se Biblija prevede u cjelini. Hrvati su prvi potpuni tiskani prijevod Biblije dobili 1831. iz pera slavonskog franjeva Petra Katančića: Sveto pismo starog zakona (u 4 sveska) i Sveto pismo novog zakona (u 2 sveska). Paralelno je tiskan latinski tekst (Vulgata) i hrvatski prijevod. Slavistička znanost istražuje i prati razvojni put biblijskih prijevoda na slavenske jezike od slavenskih apostola Konstantina Ćirila i Metoda do naših dana. Sačuvani prijevodi i izdanja s inicijalima, iluminacijama i ilustracijama biblijskih tekstova, evanđelja i lekcionara, uz povijesno književno značenje, imaju naprocjenjivu vrijednost umjetničkog blaga i grafičke vještine.

Svaki novi prijevod Biblije znači kulturni događaj za narod i sredinu u kojoj se javlja. Ovo izdanje, koje je poduzela izdavačka kuća Stvarnost, rezultat je suradnje književnika, bibličara i kulturnih radnika. I vrijednost i mogući nedostaci ovog posla otvoreni su znanstvenoj kritici.

Uređuje: fra Petar Matanović

Zahvaljujemo se FEM-u Tuzla na pomoći oko tehničke realizacije lista.

HKD "Napredak"

Poziv Svetog Oca na molitvu za mir

U ovom važnom trenutku povijesti Europe Rimski Biskup i predsjednici biskupskih konferencija ovoga kontinenta, okupljeni u Vatikanu, upućuju svoj žarki poziv za molitvu za mir u Europi i posebno na Balkanu.

U Bosni i Hercegovini već više mjeseci bjesni rat, praćen smrću i razaranjem, okrutnostima i nepravdama svake vrste od kojih nitko nije pošteđen: ni djeca, ni starci, ni bespomoćni civili. Ruše se crkve i džamije. S lica su zemlje izbrisani spomenici višestoljetne kulturne nazočnosti. Humanitarna pomoć nailazi na zapreke, a patnje se pučanstva povećavaju. Nastojanja međunarodne zajednice da se obustavi sukob do sada nisu postigla željeni uspjeh.

Također na Kavkazu i u Zakavkazju sloboda novih republika nije sa sobom donijela mir, nego je štoviše, čini se, stvorila nova žarišta napetosti. Terorističko se nasilje širi i po drugim zemljama i krajevima Europe. Ali tragični rat u Bosni i Hercegovini na poseban se način upitom obraća Crkvama u Europi.

Zbog toga Rimski Biskup i predstavnici europskih biskupskih konferencija zajedno okupljeni pozivaju krajevne Crkve na Kontinentu na poseban Dan molitve za mir u Europi, i to osobito na Balkanu. U tu svrhu su 1. siječnja u raznim zemljama biskupije, župe i crkvene zajednice priredile prikladne molitvene i pokorničke skupove.

Ovaj put kao odraz te zajedničke molitve u Asizu je pod zaštitom sv. Franje, održan poseban susret kojemu je predsjedao Papa a sudjelovali su predstavnici svih episkopata u Europi. Susret se sastojao od molitvenoga bdijenja, uvečer 9. siječnja, i euharistijskoga slavlja, 10. siječnja prije podne. Molitva je bila praćena postom.

Pozvane su na ovaj molitveni skup i druge Crkve i kršćanske zajednice u Europi, a isto tako ovaj poziv rado je proširen i na židove i muslimane. I tako je na neki način obnovljen nezaboravni susret koji je bio 27. listopada 1986. Tom su skupu, kako izvješćuju sredstva javnog informiranja, sudjelovali i predstavnici iz BiH: nadbiskup Puljić, reis-ulema Hadži-Jakub Selimovski. Nažalost, izgleda da predstavnici srpske pravoslavne Crkve nisu uzeli učešća.

Asiški pothvat je znak i molitveno žarište za sve ljude dobre volje, poglavito za mladež o čijem velikodušnu zalaganju ovisi da li će svijet sutra znati odbiti napast rata i odabrati puteve mira.

U tom se smislu udizala i molitva kršćana i molitva ostalih koji vjeruju u "Boga mira" (Heb 13, 20) kako bi On to osnovno dobro udijelio Europi i cijelom čovječanstvu.

U svakoj prigodi, a posebno kad propadne svaki ljudski pokušaj, vjernik zna da svoj pogled može uprijeti u Boga (usp. 2 Ljet 20, 12) i moliti Ga za pomoć i utjehu.

Pripremio: P.M.

Jezik - odveć složena stvar

Vrijeme burnih promjena u društvu zrcali se u pospješanim promjenama u jeziku. To je neminovnost jer je jezik društvena pojava. Burne društvene promjene remete naravni tijek promjena u jeziku. Jezik se kao sustav u društvenoj funkciji mijenja i prilagođava pa i služi promjenama u društvu. Politika, kao aktivnost koja povećava produktivnost promjena društvene situacije postaje uzročnikom brzih promjena u jeziku. Neki zahtijevaju naglije promjene u društvu ali teže prihvaćaju istovremene, simultane promjene u jeziku. Neki bi da se mijenja samo jezik a da sve ostalo ostane po starom. Neki naivno pitaju što se mijenja jezik kad se već mijenja društvo. Novi jezik često ide nešto ispred

pojave novog društva. Aktivni mjenjači politike prvo počnu drukčije govoriti.

Stoga, zauzimanje za nepromjenjivost "dobrog starog jezika" neće dati rezultata. Teško je, s druge strane, na brzinu, stvarati novi jezik koji bi pratio društvenu tekuću stvarnost. Ovaj posao je teško "odraditi i uvezati" tako da svi budu zadovoljni. Na neke rogovatnosti jezika "iz prethodnog perioda" smo se navikli i pitamo se zašto im dodavati nove. Prethodni društveni sustav mogao bi se uzeti kao izvanredan primjer agresivnog razgrađivanja naravnog tijeka razvoja jezika. Zahtijevala se promjena gramatike radi politike, što je, naravno, davalo komične rezultate. Problem je u tome što se komedijašima političarima rijetki smiju smijati.

Tako u okviru tuzlanskog Univerziteta postoji studij koji u nazivu ima gramatičku pogrešku, tako da svaki pedantni nastavnik srpskog, hrvatskog, ili bosanskog jezika može po diplomu diplomca toga studija šarati crvenom olovkom. Stari dobri naslov direktora Medicinske škole ide ovako: "Inokosni, odnosno predsjednik kolegijalnog poslovnog organa Radne organizacije usmjerenog obrazovanja i vaspitanja, Osnovne organizacije udruženog rada Medicinska škola"

U novim umjetničko - političkim uvjetima, iskazati da smo se društveno promijenili izgleda najlakše ako se krene na onu drugu varijantu jezika. Uostalom, ona ima svoje historijske korijene u Tuzli. Njome se govorilo kada se jezik u tuzlanskoj Gimnaziji nazivao bosanskim.

Jezik je potpuni i koherentni gramatički sustav koji pripada skupini individua (de Saussure). To je komplicirani sustav, koji, jedanput stvoren, postoji izvan i bez obzira na njegove konzumente - (u našem slučaju Srbe, Hrvate, Bosance, Dubrovčane,...). Konzumenti se služe samo jednim dijelom toga kompliciranog sustava, koji postoji i kada nema imena. Nikada neki ne mogu imati sve. Nitko ne posjeduje ukupan sustav, ukupan jezik, niti pojedinci, niti socijalne grupe - narodi. Ponekad izgleda da vlast i država uzima sve za sebe, ali to je opsjena koju je moguće instalirati jer je koncept "ukupnog jezika" ogroman, heterogen, praktično infinitan, da se samo njegovi dijelovi mogu opisati, dakle definirati, dakle imenovati (Catford). Zato Bosancima nitko ne može uskratiti pravo da od ukupnog jezika koji pripada skupini individua uzmu svoje ime. Meni osobno je žao što se ne uvede i dubrovački jezik. Sjetite se ljepote, jasnoće, te današnje "razumljivosti" "Kulinove povelje". Pisana je u neovisnoj Bosni, poprilično po dubrovački i za Dubrovčane. "Čisti bosanski jezik".

Ljubomir Aždajić

FELJTON: POVIJEST HRVATSKE PISMENOSTI (2.)

Stvaranje umjetničke književnosti

Prvo razdoblje hrvatske srednjovjekovne književnosti traje otprilike do polovice XIV. stoljeća. U tom periodu, jedno od ponajvažnijih obilježja glagoljske pismenosti je upornost u čuvanju tradicionalnih tekstova i jezika. Za bolji razumijevanje tokova prve hrvatske pismenosti važno je spomenuti da su na njih presudno utjecala dva povijesna događaja: crkveni raskol 1054. godine, koji je ubrzao procese zapadnih utjecaja na Hrvate i gubljenje državne samostalnosti 1102. godine kada Hrvati ulaze u dugotrajnu personalnu uniju s Mađarima.

Stvaranje na pučkom jeziku nije, međutim, jedinstveno. Tako možemo reći da se Hrvati, već od XI. stoljeća, služe svima trima pismima: glagoljicom, latinicom i ćirilicom (pismom koje je prodrlo iz Boke i Zahumlja) a, također, i svima trima hrvatskim dijalektima: čakavskim, štokavskim i kajkavskim. Značajno je naglasiti da se isti tekstovi mogu susresti u sva tri narječja i u sva tri pisma, što samo dokazuje kako je postojala velika povezanost među različitim hrvatskim regijama.

Najčešći tekstovi koji potiču iz tog razdoblja još uvijek su, uglavnom, liturgijske i biblijske naravi. Najljepša i najsčačuvanija djela svakako su: tzv. "Kločev glagoljaš", "Bečki listići", "Hrvojev misal" i dr. Mnoga od njih su tiskana u hrvatskoj tiskari u Senju, koja je radila sve do kraja XV. stoljeća. Osim mnogobrojnih crkvenih tekstova poznato je još nekoliko djela svjetovnog karaktera. Među njima izdvajamo: "Vinodolski zakon" iz 1288. godine, "Poljički statut" iz 1444. godine, te posebno, "Ljetopis popa Dukljanina", poznat i pod imenom "Hrvatska kronika". Napisan je prvotno na latinskom, sredinom XII. stoljeća a preveden je u XIV. stoljeću na hrvatski jezik.

Puni zamah glagoljske književnosti osjeća se u drugoj polovici XIV. i tijekom XV. stoljeća

javljanjem apokrifā, koji su prikazivali znamenite biblijske i historijske ličnosti. Takve legende su tipične srednjovjekovne priče, naivne, ali zabavne, pa su često prelazile i u narodnu predaju. Nastaju i prva prozna i pjesnička djela a također, dolazi i do prvih scenskih izvedbi poznatih pod imenom prikazanja ili skazanja.

Sve to govori da se hrvatska književnost tog doba već umnogome koristi tradicijom europske srednjovjekovne književnosti i uklapa se u njezine osnovne tokove.

Zvonimir Sučić

MOJ STAV

I. Marinović

Hrvaština

Hrvati po svojim uljudbenim, odnosno, u smislu shvaćanja njemačke škole, kulturnim odrednicama pripadaju uglavnom Zapadu. Povijest Hrvata može se shvatiti samo kao dio opće povijesti zapadnog svijeta.

Hrvati su prelazili na islam i pravoslavlje, a oni koji su zaslужili naziv "antemurale christianitatis" borili su se isključivo za vlastito održanje, i uglavnom bez svjesnog htijenja štitili svoje kršćansko susjedstvo. Vezani, stjecajem povijesnih prilika, duhovno za Zapad, Hrvati su tražili mogućnost oslona i na pravoslavlje i muslimanski Istok.

Bilo je u hrvatskom vjerovanju kako u pravoslavlju tako i u muslimanskom Istok dosta naivnog politiziranja, ali se ispravno istaknula razlika između duhovne pripadnosti Zapadu i političkog savezništva sa svakim tko je u određenom trenutku Hrvatskoj mogao koristiti. Tragično je kad političko vodstvo jednog naroda, zamisli da je sudbinski vezano samo uz jednu kulturu i to u tolikoj mjeri da sve svoje političke kombinacije podredi toj činjenici.

Opadanjem turske snage u XIX. stoljeću slabi, do potpunog nestajanja, mržnja prema islamu. Naime, naši Muslimani nisu bili nikakvi Turci i bez

snažne potpore turske države nisu predstavljali nikakvu opasnost.

Glede svega naprijed rečenog, u današnje vrijeme, nasuprot hrvatskim tradicionalnim vrijednostima, koje su neosporne, pojavljuju se tendencije koje omalovažavaju iste, žele iskoristiti ovaj period netolerancije u svrhu potvrđivanja teze o povijesnom trenutku nastajanja, nekakvih, kvazinačija i kvazijezika na ovim prostorima.

Hrvatsko pučanstvo ima urođeni refleks samoobrane koji ih štiti od ideja velikosrpstva, bošnjaštva ... Pa je trenutno nemoguće naći autoritet koji bi Bosance po državnom opredjeljenju mogao svrstati u Bošnjake po naciji. Neki autori tih teza grdno griješe ako misle da će hrvatski puk iz Bosne prihvatiti njihova gledišta bez konzultacija sa uglednicima iz svog korpusa. Ako misle, a misle da mogu manipulirati terminima, kao što su, državotvornost i konstitutivnost, bez kojih nema Bosne, opet ću im reći, varaju se.

Za sebe osobno, mislim. Vrijeme usnulosti je povijest. Vraćam se svojoj vjeri i naciji. Hrvatski ću govoriti i pisati, po nacionalnom opredjeljenju sam Hrvat, što sam uvijek i bio, državno pripadam Bosni i Bosanac sam po htijenju državnom, za koje sam se i sam opredjelio. Nitkome nikada, pa ni pojedinim pripadnicima iz svojega puka, neću dopustiti da bez moje suglasnosti a zbog raznih političkih kombinatorika, više manipuliraju sa mnom.

Konačno! Za svoja ubjedenja sam spreman položiti i život.

Naglasci sa konferencije za tisak gospodina fra Petra Matanovića

Ni crkve nisu pošteđene

Fra Petar je prvo pročitao svoju božićnu poruku vjernicima i ljudima dobre volje u kojoj je naglašena briga za mir i žalost zbog stradanja i rata, ali i poticaj za nadu, i mogućnost izlaska iz ovog stanja: "... jer nad Betlehemom uz pjesmu anđela čuje se i provijava tuga Kalvarije, ali i sreća pobjede nad svaki zlom."

Na pitanje novinara odakle tolika mržnja koja se očituje upravo kroz rušenje i skrnavljenje vjerskih objekata crkava i džamija, fra Petar je odgovorio: "Nisam kompetentan o tome reći zadnju riječ, o tome će se moći kompetentno govoriti tek iza rata, kad se smire duhovi..."

Međutim, poznato nam je da su crkve i groblja od uvijek bile pod posebnom pažnjom i poštivanjem kod svih civiliziranih naroda. Tako su u Starom Rimskom Carstvu groblja bila i mjesto azila i nekog zaštitnog prostora. U katakombama su kršćani pokopavali svoje mrtve ali su kao zabranjena sekta, obavljali i svoje obrede.

Mnoge su crkve oštećene i porušene. Koliko nam je poznato u cijeloj BiH-a preko četrdeset posto, a možda i više.

Što se tiče tuzlanskog područja, možemo biti zahvalni Bogu, jer nismo imali značajnijih šteta. Doduše, i to je karakteristično da je prva granata koja je ispaljena na grad Tuzlu upravo eksplodirala u blizini samostana i razbila stakla na desetak prozora. Fra Petar je spomenuo neke crkve i samostane kao: samostan i crkvu u Plehanu, koji su bili jedna od najljepših u Bosni i Hercegovini, samostansko i župsko groblje koje je po svjedočanstvu očevica poravnato bagerima; crkve u Koraću i Derventi, Tramošnici, Turiću, Dubravama itd. Sve su te crkve bile prave riznice umjetnosti i spomenici duhovnosti i kulture.

Bili su zarobljeni i teško maltretirani i neki svećenici i časne sestre. Župnik iz Hrvatske Tišine u Bosanskoj Posavini, fra Jozo Puškarić, vratio se iz logora slomljenih rebara. U logoru ga je posjetio vladika Vasilije Kačavenda, jer je s nama fratarima bio uvijek u dobrom odnosima. Možda mu je pomogao da prije izide iz logora.

Nastavio je fra Petar: "Nije problem samo u rušenju kamenih i betonskih građevina, pa i umjetnina, veći je problem u rušenju Crkve kao zajednice. Što je u srcima ljudi koji pripadaju Crkvi

Pred božićne i novogodišnje blagdane u tuzlanskom Press centru, novinari u Tuzli (dosta ih se ipak nije odazvalo na konferenciju) imali su neuobičajenog sugovornika i gosta, fra Petra Matanovića, gvardijana franjevačkog samostana u Tuzli.

nakon svega ovoga? Kako će oni moliti Očenaš? Posebno onaj dio Očenaša koji podsjeća na odnose među ljudima: "... i otpusti nama duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim!"

Budući da je rodnom iz Dubrava, sa posebnom sjetom je govorio o krasnoj crkvi u Dubravama. Oštećena je do te mjere da će se vjerojatno morati

potpuno srušiti poslije rata i nanovo sagraditi.

Fratri su izbjegli jer se samostan i crkva nalaze u području prvih linija obrane. Gvardijan, fra Nikica Stjepanović je doživio i osobnu tragediju. Ubijen mu je brat koji ima šestoro djece, dok je goloruk stajao na očinskom dvorištu tokom posjete jedne, tada, neprepoznatljive vojske. Na tom terenu ostala su samo dva svećenika: velč. Pero Anić i Mijo Perić. Međutim i njihove su crkve u Poljacima i u Goricama, gdje su bili župnici, oštećene ili porušene.

Postavljeno je i pitanje o radu Caritas, na koje je fra Petar kratko odgovorio, udaraljke i Caritas trudi da što više pomogne svim ljudima. To je i prije ovog rata činio, a kao primjer je naveo i nesreću naših rudara 1990. godine, kada je porodicama poginulih. Caritas podijelio preko 600.000 DEM, a sada to čini još u većem obimu u hrani, lijekovima i odjeći.

Sada je u Caritas upisano preko pet tisuća obitelji, i svi su dobili pomoć, barem jednom u tri mjeseca, a mnogi i više puta. K tomu treba spomenuti da su i razni kolektivi, firme, škole, dječje ustanove itd. isto tako dobili i dobivaju pomoć.

Mato Bikić

RAT JE NEKOME BRAT

Ja trpim, ali vjerujem

Grom topova i prasak pušaka ponovno je nadjačao glasove anđeoske: "Mir ljudima na zemlji". Istina, narodi bi tako rado složili svoje glasove s anđeoskima, ali nekima od njih, "koji upravljaju zemljom", još se ne mili pjesma mira. I tako očevi naši, naša braća i prijatelji, daleko od kućnog praga dočekaše rođendan "Kralja mira" u obrambenim rovovima, na stražama, u bolnicama; koliko ih samo u sužanjstvu čezne i vene za domovinom i za obiteljskom proslavom Božića.

Božićno veselje opet je pomučeno i ogorčeno na način, koji najdublje para djetinje i očinsko srce. Europa je postala sirotište s nebrojenom siročadi, što za domom vapiju. No ovaj Božić bič - rat nije poslan da toliki na vijeku propadnu, nego da se spase i pobude na vjerski život. Nažalost, patnja vlastite djece učinila je čovječanstvo još tvrdim: očevi i majke, naše drage domovine, koji ste zalutali, ohladnjeli u kršćanskom životu, vratite se i ugledajte se u svetost nazaretske obitelji, koja zbog Herodove prijetnje mora spas potražiti u izgnanstvu!

Križevi što ih Bog pojedincu ili čitavom narodu šalje, nisu uvijek mjerilo grešnosti ili kreposti patnikove, jer Božja providnost i ljubav neće da na ovome svijetu vrši potpunu pravdu, kaznu ni nagradu. Da kušnja i patnja nisu strane sv. Pismu govore nam i Stari i Novi zavjet. Sveta povijest nas

uču da je Bog slao Izraelcima kao i ostalim narodima nevolje radi opaćina, ali isto tako ima i krasnih primjera, kako baš svoje miljenike odlikuje obiljem patnja i nevolja (patnik - Job). Svakom katoliku treba ukazati na jednu misao: tko čista života i srca nosi poput Izaka "drvo na leđima" i uspinje se pod tim teretom na brdo u susret vječnoj sreći i miru, to će i postići. Zato molim: primite sve patnje iz ruke Božje, da uzalud ne trpite nego da patnje budu na korist duši i domovini, da vam bol i žalost za nebo budu kapital.

Nekima je ovaj rat došao u dobar čas, jer ga izrabljuju kao zlatan rudnik, da nagnu što više blaga. Onima, koji imaju vjeru, ufanje i ljubav, također je ovaj rat "rudokop zlata", kojim će kupiti sjajnu krunu u kraljevstvu nebeskome. To zlato je bol, glad i svakovrsna nevolja, što je rat navalio na pojedince, naše obitelji. Nakon svih ubijanja i progona doći će opet Božić, Knez mira i nastanit se na našim obnovljenim ognjištima.

"Ja sada plačem, ali ljubim;

ja trpim ali vjerujem;

ja nisam satven,

ja sam na koljenima".

(Ljudevit Veuillot - 1852)

Fra Zvonko Miličić

DAJ NAM BOG ZDRAVLJE K TOMU VESELJE

Krvni tlak

TKO TREBA KONTROLIRATI KRVNI TLAK? Preko šestnaest postotaka populacije ima visok krvni tlak. Najveći broj slučajeva razvija se kod pacijenata između 30 i 45 godina starosti. Ako ste iznad četrdesetih, treba vam godišnji prijedlog. Međutim, vrlo mladi ljudi mogu imati visok krvni tlak. Treba ići na prijedlog svakih nekoliko godina od ranog djetinjstva, osobito ako je visok tlak čest u obitelji.

ŠTO JE VISOKI TLAK? Normalno, tlak se povećava prilikom naprezanja, smanjuje tijekom odmora. Iznad osamnaeste normalan tlak je u rasponu između 90/70 i 120/80. Za one iznad 18 godina tlak od 140/90 jeste razina iznad koje se rizik kardiovaskularnih komplikacija znatno povećava. Ako iznad ove razine tlak duže traje, treba ići liječniku.

ŠTO IZAZIVA VISOKI TLAK? Više od 90% pacijenata sa visokim tlakom imaju ono što liječnici zovu "primarna hipertenzija" što otprilike znači da se stvarni uzroci ne mogu otkriti. U izvjesnoj mjeri pretjerano slana hrana može biti uzrok. Osoba koja ima visok tlak, treba računati na veliki broj činilaca koji povećavaju rizik značajnih komplikacija. Jedan od njih je gojaznost, jer višak kilograma uz visok tlak dodatno opterećuje srce i krvne sudove. Drugi značajan činilac je pušenje, koje oštećuje krvne sudove, pospješuje ukrućivanje arterija i povećava rad srca.

ŠTO MOŽE UČINITI LIJEČNIČKA KONTROLA? Lijekovi protiv hipertenzije djeluju kao regulatori krvnog tlaka. Diuretici ispiru suvišnu sol i tečnost. Vasodilatatori opuštaju stijenke malih krvnih sudova, koji kada su zgrčeni dižu tlak. Lijekovi za živčanu blokadu umanjuju učinkovitost živčanih impulsa koji prouzrokuju grčenje krvnih sudova i smanjuju efekat adrenalina (hormona koji povećava tlak) koji se nalazi u krvi. Ako ove lijekove shvatite kao regulatore vašeg tlaka, biti će vam jasno da oni djeluju samo dok se uzimaju i zato ih treba svakodnevno koristiti.

Dr. Grilltail

Susreti u crkvi

Sonjin drugi rođendan

Dvanaesti prosinac 1992. godine. Dan kao i svaki drugi zimski dan. Istina, nema snijega da pršti, ali zato dosadna kiša tiho romori i uz hladni povjetarac nam ipak ukazuje da je baba Zima tu, i da nas samo još koji dan dijeli od njenog bijelog pokrivača. Snijeg miriše u zraku. Žurim na sastanak redakcije "Hrvatskog glasnika" i tamo, u predvorju crkve, nailazim na nju. Malu, plavokosu, blistavih očiju... Sjedi između svoje mame i kume. Malo dalje stoji njen tata i gleda svoju jedinicu. Sretan je. Prilazim i pitam je kako se zove i kako je. "Sonja", kaže mi ona, i da je dobro. "Ja sam djeda Vlatko", velim: "i htio bih te poljubiti". Nježno je poljubivši, zatražim da mi to uzvrati. Učini ona to isto, samo mnogo nježnije nego ja. Onako kako to mogu učiniti samo djeca. Reče da ima pet i pol godina i došla je da se krsti. Poželjeh joj sve najljepše i udaljih se.

Nakon obavljenog obreda krštenja kuma mi kasnije reče: "Danas sam bila svjedokom nečega što čovjek rijetko doživljava". Sonja se je lijepo držala. U razgovoru sa fra Zvonkom je rekla da bi htjela krsno ime Maja. "Lijepo ime", reče fra Zvonko i tako je krsti. Da Majo, lijepo ime. Ime pčelice Maje. Sada si, primivši krštenje, zaista pčelica Maja na cvijet, u vrtu punom cvijeća dobrote i ljubavi. Leti Majo sa cvijeta na cvijet, i upijaj svu Božju milost, ljubav i dobrotu. Budi uvijek dobra i mila. Slušaj roditelje i vladaj se po Božjim načelima. Da dugo živiš i dobro da ti bude na zemlji. I na tvoje riječi kad si rekla da ti je ovo drugi rođendan fra Zvonko ti reče: "Jeste Majo, ovo ti je zaista drugi rođendan i nastoj da ga uvijek budeš dostojna". A ja, čovjek koji se tu slučajno našao i koji sam dimnut tvojom nevinošću, dobrotom i iskrenošću želim da živiš sa tim sakramentom krštenja, na sreću svojih roditelja i slavu Gospodina Boga koji te danas primi u svoj cvijetni vrt. A slika, koju si danas ponijela u svom malom i čistom srcu, neka živi u tebi kao mali plamen na obali, koji gori i podrtava uslijed vjetra, ali vjetar ne može da ga ugasi.

Vlatko Hrkač

Glazba

Godina prođe a mi ostadosmo neobavješteni o osnovnim glazbenim zbivanjima u svijetu umjetničke zabavne glazbe. Naravno, kao u većini slučajeva pogreška je ničija, ali naš će je list i takvu ispraviti. Pošto sam po profesiji bubnjar pri odabiru događaja koristim sam se starom izrekom "dobar bubnjar = dobar bend". Pa idemo od najboljih.

Steve Gadd "svetac ritma" vratio se u posao svojim izvanrednim nastupom na turneji Paul Simon-a "BORN AT THE RIGHT TIME". Scenom su dominirali bubnjevi, udaraljke i činele koji su oduševili svakog glazbenika, a kamoli bubnjara. Naravno, Steve je bio postavljen u sredini okružen svjetski poznatim perkusionistima Sindo Morierom, Mingo Aravjom, Dom Cahalom i Cyro Baptistom. Slušajući i gledajući jedan drugog svirali su takve figure koje su prosto ježile 750.000 gledaoca u Central parku. Video ovog koncerta izišao je na ljeto, a Stiv je pored zauzetosti turnejom uspio da odsvira i par koncerata sa Chick Coreom zamjenjujući Dave Weckl-a.

Tommy Brechtlen i Alex Acuna bili su dvojica najpoznatijih na "PERFORMANCE SHOWCASE" održanom u Arizoni na Državnom sveučilištu. Alex je poznat po svom radu u grupi "WEATHER REPORT". Pored mnogih filmskih projekata Alex je snimao za "MANHATTAN TRANSFER", Al Jarreav-a, Lee Ritenour-a, Wayne Shorter-a i Larry Charlton-a. Brechtlen je u međuvremenu svirao turneje s "ROBBEN FORD BAND", David Garfieldom, Phil Perry-em i John Patitucci-em.

Peter Erskine je izdao treći solistički album "SWEET SOUL" na kojem se pojavljuju Randy Brecker, Bob Mintzer, Marc Johnson, Joe Lovano i Kenny Werner. Peterovo pedantno sviranje može se čuti na albumu "STAR" Jan Gabareta na kojem se pojavljuje i Miroslav Vitous.

Simon Phillips je radio dobar dio godine na svom drugom solo albumu i svirao po "USA" za firmu "TAMA".

Dave Weckl i Tommy Aldridge bili su gosti trodnevnog događaja za bubnjare u Nemu-no sato tusic camp-u u Japanu. Svaki dan su držali odvojene seminare da bi se na kraju pojavili u duetu. Ovakvi događaji se u Japanu organiziraju svake godine a potražnja za ograničenim brojem mjesta je ogromna. Nakon kampa, Tommy je imao seriju nastupa u Nagoya, Osaki i Tokiju. Demonstrirajući svoju vrhunsku tehniku sviranja s dva bas bubnja. Dejav je u međuvremenu počeo turneju s Chick Coreom na promociji "ELECTRIC BAND" albuma "BENEATH THE MASK". Tommy je za to vrijeme radio na albumu grupe "HOUSE OF LORDS" i Greg Guiffria.

Chris Whitten napustio je uspješnu trogodišnju suradnju s Pol Makartnijem i pridružio se 18-mjesečnoj mamutskoj turneji grupe "DIRE STRAITS". Bubnjeve na novom albumu snimili su Manu Kathe i Jeff Porcaro. Sam Manu je izdao i solo album "IT'S ABOUT TIME" na kojem sviraju Sting, Piter Gabriel, Branford Marsaylis i Dominic Miller.

Vrativši se sa uspješne "US" turneje s Elvisom Costello, Pete Thomas snimio je album za "LOS LOBOS" i pravio vlastiti studio.

Vinnie Colaiuta većinu vremena proveo je na turneji sa Stingom, ali je i snimao za album "MOOD SWING" Bob Malacha. Vinnie ovdje dijeli vruću stolicu sa Steve Gadd-om i Charley Drayton-om uz suradnju Eddie Gomeza, Will Lee-a, Russ Ferrante-a i Dr. John-a. Ovo je Malachijev prvi solo album, jer do sada je snimao sa s Steve Wonder-om, Ben Sidranom i Horace Silver-om. Album je odličan a ima i elemente latinske glazbe, R&B i bluz s prožimanjem "HARD BOP" stila.

Zoran Stanislavljević

ČUDO SEDAMSTOLJETNOG TRAJANJA

Dubravko Lovrenović

II. nastavak:

Još za Franjina života, 20-tih godina XIII. stoljeća, mala braća stigla su u Dalmaciju a potom i u Slavoniju, neposredno susjedstvo srednje Bosne. S puno vjerojatnosti se može pretpostaviti da su u Bosnu došli i prije nego je papa Inocent IV 1248. povjerio splitskom starješini franjevacu da sa senjskim biskupom ispita vjersko raspoloženje bosanskog bana Nisoslava.

Od 1291. u kontinuitetu do danas, sljedbenici asiškog sveca postali su suputnici bosanske povijesti... Duh stigmatiziranog asketa, njegovo čovjekoljublje, princip tolerancije i dijaloga (tako paradigmatički oličeni u Franjinom razgovoru sa egipatskim sultanom), mirotvorstvo, slavljenje života kao Božjeg dara, plodno su urasli u duše "dobrih Bošnjana" i urodili prefinjenom osjećajnosti koja i nakon tolikih stoljeća još uvijek svježije zrači sa bosanskih stećaka ljudskom toplinom, radajući prema sebi spontane simpatije. Uklesani u tvrdi i neprolazni kamen cijelac, ovi zapisi doimaju se kao prava mala filozofska djela u čijem sadržaju s lakoćom raspoznajemo evanđeoske ideale koji su od Francesca iz Assisija načinili pojavu planetarnih razmjera:

I dobri ži, i dobri umre...

Kada htjed pobiti, tada i umrijed...

Ja sam bil kako vi, a vi ćete biti kako ja...

U toj doba umrijed.

Ni se bil omrazil zlu ni dobru.

I kto me znaše

vska me željaše.

Nikada mnogo ne imah...

Nikada ništa nesta...

A dijelih

Zemlja mi je mati

a otačastvo mi je grob

Ot zemlje jesmo

i u zemlju unidemo...

Smrti postavih bilig za života,

a čekah smrt

u dvoru vojevođe Stipana.

I u ime počeno

hranih njegovu dušu...

I u tom, steće žih

pošteno i slavno...

Jere,

znah da je umri...

A taj greb učinih i uzvukoh

za svoga života - budućemu...

I posli uzvučenja greba,

na četvrtu lito - toj pisah...

I pridah se bogu svome...

Bože, davno ti sam legao
i vele ti mi je ležati...

Gospodine dobri,
kada prideš pred Gospodina,
našeg Isukrista jednoga
spomeni i nas
svojih rabov.

Sij
kami,
varda!...

Či li je bio?

Či li je sade?

Či li neće biti!

A se sjen popa Bogčina.

Va ime oca, i sina,

i svetago dua:

A sije dobri ležiju...

A sije krst

Radoja Mrkšića:

Stah

boga moleće

i zla nemisleće

i ubi me

grom!...

U ovim posljednjim porukama koje autentično i gotovo potresno svjedoče o višoj svrsi ljudskog postojanja i njegovoj neumitnoj konačnosti, u momentu rekapitulacije zemaljskog puta, kada se valjalo pripraviti za neka nova susretanja i viđenja, za vječnost Kraljevstva Božjeg u koju se očigledno polaže mnogo nade, do punog je izražaja dolazila i brižljivo odnegovana kultura kršćanske pobožnosti čija ishodišta nalazimo u brojnim franjevačkim samostanima i crkvama širom srednjovjekovne Bosne.

Predanost pozivu duhovnika i puno služenje čovjeku potvrđuju brojne vijesti različite provenijencije koje javljaju o iscrpljenim i iznemoglim fratrimsa kojima je bio neophodan odmor. Uz sve znane i neznane franjevce koji su iz susjednih zemalja dolazili u Bosnu i tu predano vršili misionarsku djelatnost, u drugoj polovici XIV.

stoljeća, više od jedne decenije, u Bosanskoj vikariji boravio je i kasniji blaženik, Šibenčanin fra Nikola Tavelić, čije štovanje je i danas u BiH jako razvijeno.

Posebno je zanimljiv jedan izvještaj iz sredine XV. stoljeća koji kazuje da bosanski franjevci posjeduju brojne konje koji im služe u obavljanju pastoralnih dužnosti. Franjevci su od samog početka krenuli u narod, propovijedali, krštavali, šireći riječ Božju neposredno i jednostavno na narodnom jeziku, što im i nije predstavljalo posebnu teškoću, budući da je većina od njih potjecala sa domaćeg tla. Ovaj posao bio im je olakšan stavom Crkve bosanske, koja, za razliku od franjevacu, nije pokazivala interes za mase i koja je do samog kraja ostala, u punom značenju te riječi, elitnom crkvom, okupljajući uski krug ljudi spremnih podvrgnuti se jednom izuzetno strogom načinu života punom odcranja. Formalno uzevši, Franjevački red i Crkva bosanskih krstjana predstavljali su dvije odvojene i suparničke organizacije u borbi za duše. Međutim, stvarna situacija, onakva kakvom je prikazuju povijesni izvori, ne govori o njihovom direktnom sučeljavanju i napatostima koje bi iz toga mogle proizaći. Srednjovjekovna Bosna, naprotiv, pruža primjer njihove izrazite tolerancije, mirnog suživota, ekumenizma ostvarenog na izvornim principima Evandjelja, naravno ako se izuzme jedan jedini incident većih razmjera - izgon bosanskih krstjana koncem 50-tih godina XV. stoljeća - u kojem franjevci i nisu imali nikakvog udjela jer je to bilo isključivo kraljevsko djelo sa izrazitim političkim konotacijama. Jedna karakteristična epizoda, sa svim elementima suvremenog trilera, govori o tome sama za sebe... U burnim i potpuno neočekivanim političkim obratima kojima je ispunjeno bosansko XV. stoljeće, po svome značaju i posljedicama koje je izazvalo izdvaja se klasično političko ubojstvo kneza Pavla Radinovića što su ga 1415. organizirali i izveli kralj Ostoja i vojvoda Sandalj Hrančić. Stjecajem okolnosti, svjedok ovog okrutnog čina bio je bosanski krstjanin Vlatko Tumarlić. Nezvani svjedok ubojstva u svim je vremenima, kao i u srednjem vijeku, bio persona non grata, osoba potencijalno opasna po ubojice.

Stoga ju je trebalo ukloniti. Započela je potjera. Progonjeni, i gonioci za petama, prožeti strahom, prvi za vlastiti život, drugi od mogućih negativnih posljedica ukoliko bi se doznalo za njihovu strašnu tajnu. Strah, sam po sebi negativno osjećanje, dao je u tom trenutku progonjenom dodatnu snagu i potakao urođeni instinkt za samoodržanjem. Vlatko je grozničavo tražio pribježište i, ne slučajno, pogled mu je odlutao prema zidinama sutješkog samostana što se priljubio uz okomitu bosansku vrlet. Samo, da li će izdržati, da li će tijelo oslabljeno svakodnevnim postom i teškom pokorom, nenaviknuto na slične napore, izbjeći opasnost? Spasonosna nada nalazila se iza samostanskih zidina iza kojih je Vlatko nebrojeno puta sa bosanskim fratrimsa raspravljao o vječnom pitanju i teškim dilemama života i spasa. U smrtnom strahu, možda već na izmaku snage, s pouzdanjem i dodatnom voljom što je izviral iz te misli, približio se nadomak samostana, siguran da njegovo kucanje željeznom alkom na teška hrastova vrata sutješkog doma neće dočekati hladna ravnodušnost mentaliteta drukčijeg od njegovog. Otvorila ih je ruka nekog siromaška toliko sličnog njemu i gostoljubivo mu pružila utočište i utjehu Božjeg hrama, pred kojim je potjera na zapjenušanim konjima mogla samo nemoćno ustuknuti već i zbog toga što je do ovog vremena u kršćanskom svijetu općenito bila prihvaćena odredba iz "Diktata" pape Grgura VII Hildebranda o nepovredivosti crkvenog azila. Iako usamljen, ovaj primjer je dovoljno ilustrativan već i zbog toga što ponovo aktualizira pitanje odnosa franjevacu i bosanskih krstjana, podvrgavaju istraživačkoj analizi njihov svijet ideja, osjećajnosti i mentalitet, primarne vidove ispoljavanja, sveukupan zbroj relativnih elemenata, formu koju je Huizinga precizno nazvao "tip pobožnosti". Svakako, važan elemenat za formiranje konačnog suda je činjenica da je najveći broj franjevačkih samostana i krstjanskih hiža, do kraja bosanske države, ostao koncentriran i međusobno izmiješan u tzv. kraljevskoj zemlji (centralnoj Bosni) u duhovnoj klimi koju je krasila mirna koegzistencija. (nastavit će se)